Ушбу сонда:
2 САЙЛОВЛАР — ДАВЛАТЧИЛИГИМИЗ ТАКОМИЛЛАШУВИДА МУҲИМ БОСҚИЧ
3 НАВОИЙ ВИЛОЯТИ КАСАБА УЮШМАЛАРИДА
4 *Шахмат — мўъжиза* ГРОССМЕЙСТЕРНИНГ БИР КУНИ

ИНСОНГА НАФ КЕЛТИРИШ - ОЛИЙ БАХТ

ISHONCH

ЎЗБЕКИСТОН КАСАБА УЮШМАЛАРИ ФЕДЕРАЦИЯСИ ГАЗЕТАСИ

1999 йил 24 ноябр, чоршанба № 167 (814)

СЕШАНБА, ЧОРШАНБА, ЖУМА ВА ШАНБА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ

Марказий сайлов комиссиясида

Сайловолди жараёнини ўрганиш мақсадида мамлакатимизга келган элчи Мадлен Вилкинс бошчилигидаги Европада хавфсизлик ва ҳамкорлик ташкилоти /ЕХҲТ/ делегацияси мамлакатимизда меҳмон бўлиб турибди.

Делегация аъзолари Ўзбекистон Республикаси Марказий сайлов комиссиясида бўлдилар. Учрашувда мазкур комиссия раиси Н.Комилов билан делегация аъзолари ўртасида сайловлар жараёнига доир масалалар хусусида суҳбат бўлиб ўтди.

Учрашув сўнгида халқаро ташкилот вакилларининг қизиқтирган саволларига жавоб қайтарилди.

(ЎзА)

ИШОНЧ ЁРЛИҚЛАРИ ТОПШИРИЛДИ

23 ноябр куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовга Венгриянинг мамлакатимиздаги Фавқулодда ва мухтор элчиси этиб тайинлаган Энрё Кешкен ишонч ёрлиғини топширди.

Давлатимиз раҳбари Венгрия элчисини масъулиятли ва шарафли лавозимга тайинланганн билан қутлар экан, унга элчилик фаолиятида муваффақият тилади.

- Ўзбекистон билан Венгрия ўртасида азалий яқинлик бор,- деди Ислом Каримов ўзаро суҳбат чоғида. - Бу муштаракликни айниқса урф-одатларимизда кўриш мумкин. Венгерларнинг қадимий аждодлари - хунларнинг ватани Туронзамин ҳисобланади.

Президент тарихий илдизлари туташ бўлган икки халқ ўртасида бугун ҳам дўстлик ва ҳамкорлик ришталари янада мустаҳкамланиб бораётганидан мамнуният изҳор этди.

Энрё Кешкен самимий табрик учун давлатимиз раҳбарига миннатдорлик билдирар экан, Ўзбекистон-Венгрия муносабатларини янада ривожлантириш ишига ўзининг муносиб ҳиссасини қўшажаклигини таъкидлади.

* * *

Президент Ислом Каримовга Ирландиянинг мамлакатимиздаги Фавқулодда ва мухтор элчиси этиб тайинланган Дэвид Донохью ҳам ишонч ёрлиғини топширди.

Ирландия билан Ўзбекистон ўртасидаги дипломатик муносабатлар ўрнатилганига ҳали кўп бўлмаган эса-да, ўзаро ҳамкорлик алоқалари ривожланиб бораётир. Мулоқот чоғида Юртбошимиз ва Дэвид Донохью икки давлат ўртасидаги ҳамкорлик истиқболлари тўғрисида фикр алмашди.

- Ўзбекистон Ирландияга алоҳида ҳурмат билан қарайди, - деди Президентимиз. - Ирландия билан Ўзбекистон орасида масофа узоқ бўлса-да, ўзаро туташ нуқталар талайгина. Яъни, кўпгина ҳаво йўлларимиз Ирландия орқали ўтишини таъкидлаш жоиз. Ўйлайманки, ўзаро шериклик бундан кейин янада ривожланади. Ирландия элчиси қабул ва самимий тилаклар учун давлатимиз раҳбарига миннатдорлик билдирди.

* * *

Шу куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Россиянинг мамлакатимиздаги Фавқулодда ва мухтор элчиси этиб тайинланган Дмитрий Рюриковдан ишонч ёрлиғини қабул қилиб олди.

Мамлакатимиз раҳбари Дмитрий Рюриковни янги лавозим билан табриклар экан, Ўзбекистон-Россия муносабатлари негизида дўстлик, биродарлик ва тенглик тамойилларига асосланган ўзаро ҳамкорлик ётганини таъкидлади. Суҳбат чоғида ана шу ҳамкорликни янада кенгайтириш икки томон учун бирдек манфаатли экани қайд этилди.

Ўз навбатида Россия элчиси ҳам Ислом Каримовга миннатдорлик сўзларини айтар экан, Россия билан Ўзбекистон ўртасидаги дўстликни янада мустаҳкамлаш учун имкон борича ўз ҳиссасини қўшишини билдирди.

(ЎзА)

КЕЛАЖАК УЧУН МАСЪУЛМИЗ

Ўзбекистон ёқилғи-энергетика, геология ва кимё саноати ходимлари касаба уюшмаси конференцияси ишчанлик вазиятида ўтди. Унинг қатнашчилари иқтисодий ислоҳотларни изчил амалга ошириш, меҳнаткашлар ҳақ-ҳуқуқини қаттиқ туриб ҳимоя қилиш, жамоаларда қулай иш шароитини яратиш ва албатта ижтимоий ҳимоя тадбирларини жонлантириш масалалари юзасидан қизғин фикр-мулоҳазалар юритдилар.

Мухбиримизнинг ушбу тармоқ Марказий Қўмитаси раиси Алишер ҒУЛОМОВ билан мулоқоти шу хусусда.

- Бугунги кунда касаба уюшмамиз тизимида 388та бошланғич ва бирлашган ташкилотлар, 14 та ҳудудий кенгаш ва қўмиталар мавжуд бўлиб, улар ўз сафига 233 мингдан ортиқ аъзоларни бирлаштирган.

Касаба қўмитаси раҳбарлик органларига бугунги давр талабларига жавоб бера оладиган ёш, иқтидорли ва фидойи ходимларни сайлаш масаласига алоҳида эътибор берилди. Жумладан, 69 та бошланғич ташкилот раислари янгиланди.

Касаба уюшма фаолиятига оид долзарб масалалар бўйича вилоят кенгашлари ва қўмиталари ҳамда йирик корхоналар касаба қўмиталари раислари иштирокида Тошкент ва Навоий шаҳарларида семинар-кенгашлар ўтказилди. Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши ўқув марказида фаоллардан 45 нафари ўз малакаларини оширдилар.

Лекин, амалга оширилаётган ишларимизда камчиликлар ҳам йўқ эмас. Жумладан, Марказий Қўмита томонидан фаолларни ўқитиш ва малакаларини ошириш ишларига жиддий ёндошилмаган. Қуйи бўғинларда касаба уюшма фаолиятини шакллантириш борасида амалий ёрдам, услубий қўлланмалар ишлаб чиқиш ва жорий қилишга етарли эътибор берилмаган.

Айрим вилоятларда аёлларни касаба уюшма органларига жалб қилиш ишлари талаб даражасида эмас. Масалан, Қорақалпоғистон Республикаси корхона ва ташкилотларининг бирортасида ҳам хотин-қизлардан касаба уюшма қўмитаси раислигига сайланмаганлигини қандай тушиниш мумкин? Сурхондарё вилоятида 11 та бошланғич ташкилотнинг фақат 1 тасидагина аёл киши раҳбарлик қилади.

Жамоа шартномаларининг бажарилишини таҳлил қилиш шуни кўрсатадики, уларда кўзда тутилган мажбуриятлар асосан бажарилмоқда. Тармоқ корхона ва ташкилотларида жамоа шартномаларида кўзда тутилган мажбуриятларни бажариш борасида ҳар бир ходимга ўрта ҳисобда 16.5 минг сўм сарфланган. Бу эса республика миқёсидаги ўртача кўрсаткичдан 2, 3 баробар кўпдир.

Лекин, тармоқ тасарруфидаги барча корхона ва ташкилотлар жамоа шартномалари билан тўлиқ қамраб олинмаган. Мавжуд 388 та ташкилотнинг 11 тасида жамоа шартномалари тузилмаган. Баъзи корхона ва ташкилотларда иш ҳақини тўлашда узилишларга йўл қўйилди. Айрим корхоналаримизда 1999 йилнинг 1 ноябр ҳолатига кўра иш ҳақидан 2 - 3 ойгача қарздорлик сақланиб қолмоқда... Чирчиқ «Электрокимёсаноат», «Фарғонааазот», Шарқ таронаси, Жиззах пластмасса, Фарғона фуран брикмалари, «Жанубгазқурилиш» корхоналари шулар жумласидандир.

Жорий йилда оғир меҳнат шароитида ишлаётган аёлларимизнинг иш жойлари аттестациядан ўтказилди. Улар учун 500га яқин қўшимча иш жойлари ташкил қилинди. 6000 нафардан ортиқ аёлларимиз имтиёзли йўлланмалар орқали санаторийларда соғломлаштирилди. Ёзги мавсумда ходимларимизнинг 23 минг нафардан кўпроқ фарзандлари болалар оромгоҳларида дам олишди. Бугунги кунда тармоқ корхона ва ташкилотларда меҳнат қилаётган 50 мингга яқин хотин-қизларимизнинг 3500 нафари турли раҳбарлик лавозимларида, 240 нафари касаба уюшма қўмитаси раиси вазифасида ишлаб келмоқдалар.

Касаба уюшма ташкилотлари томонидан жисмоний-тарбия ва спортни ривожлантиришга алоҳида эътибор берилмоқда. Жумладан, Марказий Қўмита «Ўзбекнефтгаз», Энергетика, Геология, Кўмир тармоқлари раҳбариятлари билан ҳамкорликда «Жисмоний тарбия ва спортни ривожлантириш бўйича 1999-2005 йиллар учун тармоқ дастурлари»ни ишлаб чиқди. Жойларда спорт турлари бўйича мусобақалар, вилоят ва республика спартакиадаси, тармоқлараро турнирлар ўтказиб келинмоқда. Лекин, айрим қўмиталаримиз ва кенгашларимиз томонидан вилоят миқёсида мусобақалар ташкил қилиш ва ўтказиш масаласига жиддий ёндошилмади.

Жойларда хавфсиз меҳнат шароитлари яратилишини ва техника хавфсизлиги қоидаларига риоя этилишини таъминлаш, иш жойларини аттестациядан ўтказиш, ишлаб чиқаришда жароҳатланишнинг олдини олиш касаба уюшмалар фаолиятининг асосий йўналишларидан биридир.

Бахтсиз ҳодисалар тафсилотларини ўрганиш шуни кўрсатдики, улар асосан хавфсизлик қоидаларининг қўпол равишда бузилиши, ишчилар ва мутахассисларга йўриқнома бериш, уларни синов ва имтиҳонлардан ўтказиш масалаларига юзаки қараш, расмиятчилик ва лоқайдликка йўл қўйиш, назорат ва масъулиятнинг сусайиши оқибатида юз берган. Марказий Қўмита раёсатининг 1998 йил 11 сентябр қарори билан Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар қўмиталари ва кенгашларига жойларда меҳнат муҳофазаси ва хавфсизлик техникаси бўйича жорий йилнинг 1 ноябригача қадар ваколатли ходимларни сайлаш ва ўқитиш вазифаси юклатилган эди. Лекин бу масала режага нисбатан фақат 50 фоизга бажарилди.

Ўтган давр ичида Марказий Қўмитага турли масалалар бўйича меҳнаткашлардан 82 хат ва шикоятлар тушган ва 10 нафардан ортиқ киши оғзаки мурожаат қилган. Ёзма ва оғзаки мурожаатларнинг бир қисми бевосита жойларда ўрганилиб ҳал қилинган. Айримлари бўйича тегишли қарорлар қабул қилинган ҳамда уларнинг бажарилиши назорат остига олинган.

Ҳалқаро касаба уюшма ташкилотлари билан ҳамкорликни ривожлантириш, тажриба алмашиш юзасидан муайян ишлар қилинди. ICEM томонидан 1998 йил июн ойида Бишкек шаҳрида, 1999 йил апрел ойида Ялта шаҳрида ва ноябр ойида Жанубий Африка Республикасининг Дурбан шаҳрида ўтказилган анжуманларда вакилларимиз иштирок этиб, тажриба ва фикр алмашиб қайтишди. 1999 йил май ойида Анқара шаҳрида ТЭС-ИШ ташкилотининг Конгрессида вакилларимиз иштирок этишди. Шунингдек, жорий йилнинг сентябр ойида республикамизга ташриф буюрган ICEM халқаро Федерациясининг Шарқий Европа, Марказий Осиё ва Кавказорти минтақалари бўйича котиби Марказий Қўмита томонидан қабул қилиниб, келгусидаги ўзаро алоқа ва ҳамкорлик истиқболлари хусусида келишиб олинди.

Ҳамюртларга ғамхўрлик

Шаҳрихонда «Ривож-Ҳоринд» деб номланган Ўзбекистон-Ҳиндистон қўшма корхонаси маҳсулот бера бошлади. Бу ерда кунига 70 минг дона пластик идишларга солинган шифобахш маъданли сув ишлаб чиқарилмоқда.

Шаҳрихондаги мазкур корхона қурилишининг ташаббускори маҳаллий тадбиркор Комилжон Отахоновдир. Устав фонди ярим миллион АҚШ долларини ташкил этади. Мазкур корхонага эллик нафар қишлоқ ёшлари жалб этилган.

Бу маҳаллий тадбиркор томонидан ташкил этилган иккинчи қўшма корхонадир. Уч йил муқаддам Комилжон пайвандлаш симларига бўлган талабни ўрганиб, хитойлик тадбиркорлар билан ҳамкорликда бу муҳим ва зарур маҳсулотни ишлаб чиқарадиган замонавий корхонани ишга туширган эди. Унда бугунги кунда 160 дан ортиқ киши ишлаяпти. Йил давомида ишлаб чиқариладиган етти тонна электроднинг бир қисми қўшни республикаларга экспорт қилинмоқда.

Ҳозирги кунда шаҳрихонлик тадбиркор сифатли трикотаж маҳсулотлари ва спорт кийимлари ишлаб чиқарадиган Ўзбекистон-Германия йирик қўшма корхонаси учун сармоя жалб қилиш юзасидан музокаралар олиб бормоқда. Бу корхонада беш юз кишининг иш билан таъминланиши мўлжалланмоқда.

Акушер-гинекологлар анжумани

Тошкентда Республика акушер-гинекологларининг бешинчи съезди бўлиб ўтди. Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги Акушерлик ва гинекология илмий-текшириш институтининг 25 йиллигига бағишлаб ўтказган мазкур анжуманда Япония, Белоруссия, Қозоғистон, Россия ва Қирғизистондан соҳа олимлари ва мутахассислар, шифокорлар иштирок этди.

Анжуман қатнашчилари акушерлик ва гинекология фанининг истиқболлари, шунингдек, соҳадаги янгиликлар: гестозлар, ҳомиладорлик ва экстрагенитал патология, жарроҳлик гинекологиясида эндоскопик амалиётлар, қиз болалар гинекологияси каби масалаларни муҳокама қилдилар.

Сарҳисоб

Фарғона ва Андижон вилоят касаба уюшмалари Кенгашларининг ҳисобот-сайлов конференциялари ишчанлик, талабчанлик ва ошкоралик руҳида ўтди. Нотиқлар ўз диққат-эътиборларини кечиктирмай ҳал қилиниши зарур бўлган муаммоли масалалар, олдда турган долзарб вазифаларга кўпроқ қаратдилар. Кун тартибидаги барча масалалар фуқароларнинг ҳуқуқий, ижтимоий, иқтисодий ҳимояси, меҳнат мухофазаси билан чамбарчас боғланган ҳолда кўриб чиқилди.

Конференция сўнгида ташкилий пленум бўлиб ўтди. Унда А.Мансуров Фарғона вилоят касаба уюшмалари Кенгаши раиси этиб сайланди.

Шунингдек, Андижонда ҳам ташкилий масалаларга бағишланган пленум бўлди. Пленумда А.Содиқов Андижон вилоят касаба уюшмалари Кенгаши раиси этиб сайланди.

ТОШКЕНТ. Кеча Ўзбекистон Соғлиқни сақлаш ходимлари касаба уюшма Марказий Қўмитасининг конференцияси бўлиб ўтди. Унинг иштирокчилари кун тартибидаги масалаларни кўтаринки кайфиятда муҳокама қилдилар. Нотиқлар ҳазрати инсон омили билан боғлиқ масалалар ечими хусусида ўз фикр-мулоҳаза, таклиф, истаклари билан ўртоқлашдилар. Навбатдаги вазифалар, режалар белгилаб олинди - булар конференция қабул қилган тегишли қарорда ўз аксини топди.

Шу куни ташкилий пленум бўлди. Унда Марказий Қўмитанинг янги таркиби кўриб чиқилди. Пленумда О.Муҳитдинова Ўзбекистон Соғлиқни сақлаш ходимлари касаба уюшмаси Марказий Қўмитасининг раиси этиб сайланди.

Сайловолди мулоҳазалари

ЯНГИ АСРДА ҚАНДАЙ ЯШАЙМИЗ?

Ўғилларим катта бўлиб қолди. Уларнинг дуркун ўсаётганидан хурсанд бўлсам, ўйинқароқлигидан ташвишга тушаман. Шаҳар катта, боланинг яхшидан кўра ёмоннинг таъсирига берилиши осонроқ... Умри ўйин билан ўтиб кетмасин, деб хавотирланаман. Дарс тайёрлаётган пайти секин ёнига ўтираман, қўлимдан келганча ёрдам бераман. Кейин ота-бола суҳбатга тушамиз. Болаларимни фикрлашга ўргатмоқчи бўламан. Ниманинг яхшию ниманинг ёмонлиги ҳақида гапираман. «Ўғилларим, дейман, бугунги кун ўтди, энди эртанинг ҳаракатига тушиш лозим.» Улар гапимга унчалик тушунмайди. Ҳали бола-да, эртанинг нима эканини тасаввур қилолмайди.

Шунда «масала»ни соддалаштираман. Мен яхши ишласам, уйимизда ҳамма нарса бўлади, дейман. Циркка борамиз, музқаймоқ еймиз. Сизлар яхши-яхши кийим киясизлар. Ёмон ишласам, дангасалик қилиб, уйда ётсам, пулимиз тугайди. Сизлар мактабга эски, йиртиқ-ямоқ кийимда борасизлар. Ўртоқларингиз устингиздан кулади. Бошқалар музқаймоқ еганда, сизлар ҳавас билан қараб турасизлар. Кейин мени ёмон кўриб кетасизлар. Отам яхши ишлаганида, бизнинг ҳам ҳамма нарсамиз бўларди, дейсизлар.

Болаларим тушунгандай бўлади. Хурсанд бўлиб, гапимда давом этаман. Ўйлаш керак, дейман. Қанча яхши ўйласак, ишласак, шунча яхши яшаймиз. Булар одамнинг ўз қўлида, дейман.

Катта ўғлим Зарифбекнинг саволлари кўпроқ. Баъзан саволи оддий бўлса-да, жавобига қийналаман. Бир куни сўраб қолди: «Дада, оиламизнинг келажаги сизга боғлиқ экан, давлатимизнинг тақдири кимга боғлиқ? Ҳамма яхши яшаши учун нима қилиш керак»

Мен жавоб қайтардим: «Ҳамма нарса одамнинг ўзига боғлиқ. Мамлакат миқёсида олганда эса, одамларга - ҳаммамизга боғлиқ. Масалан, сен ўзинг ўйламасанг, ёрдам бермасанг, мен бир ўзим ҳеч иш қилолмайман. Оилада ҳамма бир жону бир тан бўлиши керак. Мамлакат миқёсида ҳам шундай, ўғлим». У жавобимнинг маънисини тушундими, йўқми, билолмадим, лекин ўзим ўйланиб қолдим. Шу саволни ўзимга бердим: Эртанги кунимиз кимга боғлиқ? Учинчи минг йилликда қандай яшаймиз?

Ҳозир кўча-кўйда, одамлар гавжум жойларда сайловга даъват этувчи шиорлар мўл. Кўпчилик уларнинг ёнидан бепарво ўтиб кетади. Сайлов ҳақидаги гурунгларга қулоқ тутаман. Гап халқ вакили бўлишга кимнинг маънавий ҳуқуқи борлиги ҳақида эмас, сайловларда кимнинг ютиб чиқиш эҳтимоли кўплиги ҳақида боради. Аслида, шу номзодларнинг қайси бири эртага мамлакат парламентида халқнинг номидан гапиришга кўпроқ ҳақли? Бироқ бу саволни жуда кам эшитаман. Биз, оддий сайловчилар, ўз тақдиримизни кимнинг қўлига топширмоқчи эканимиз ҳақида ўйлаяпмизми? Эртанги ҳаётимиз сайламоқчи бўлган депутатларимизнинг виждонига, иқтидорига, улар қабул қиладиган қонунларга боғлиқ эканини тасаввур қиляпмизми? Мамлакатимизни, демакки, сизу бизни учинчи минг йилликка олиб ўтадиганлар кимлар бўлади, деган савол бугуннинг энг муҳим муаммоси эмасми?

Демократия ҳақида, биздаги сайловлар тўғрисидаги қонунларнинг адолатли экани, халқ, барибир, энг муносиб номзодларни танлаб олишига ишонч ҳақида кўп гапириш мумкин. Партиялардан депутатликка номзодлар кўрсатилгани, ташаббускорлар гуруҳи ўзига яқин ва маъқул вакилларни кўрсатгани бор гап. Ҳокимият органлари ҳам ўз номзодларини кўрсатди. Сайловолди тарғибот-ташвиқот ишлари авж паллага кирди, «сайлов машинаси» ишга тушди. Четдан қараган киши ғарбдаги сайловлар билан биздаги сайловларнинг фарқини деярли сезмайди. Лекин...

Лекин шакл билан мазмун доим ҳам бир-бирига мос тушмайди. Биз сайловларнинг дунё тажрибасидан ўтган энг мақбул шаклини танлаганмиз. Бунга шубҳа йўқ. Бироқ сайловларнинг мазмуни фақат ўзимизгагина мос эканини-да унутмаслигимиз даркор.

Биз демократик жамият қурмоқдамиз. Бу йўлда ютуқларимиз кам эмас. Бироқ бизда демократик жамиятнинг устувор тамойиллари ҳали ҳаётимиз мазмунига, кундалик турмушимиз тарзига айланиб улгурмаган. Бинобарин, сайловни ҳам демократия дарсларидан бирига айлантириш лозим.

Ривожланган давлатларда сайловларда иккки ё уч партия иштирок этади. Сайловчи партиялардан бирини танлайди. Партияларнинг ўзлари эса ҳокимиятни қўлга олгандан кейин мамлакатни қайси йўлдан бошлашни яхши тасаввур қилади. Уларда ҳокимият органларини бошқариш тажрибасига эга кадрлар етарли. Яъники, халқ - оддий сайловчи фақат мамлакат борадиган йўлни танлайди, бошқарув масаласида эса унинг боши оғримайди.

Демократия йўлига энди ўтаётган давлатларда эса сайловларда кўпроқ партия иштирок этади. Бу ҳам қонуният. Халқ энг муносиб номзодни кўпчилик ичидан танлаб олиши зарур. Ғарбдан фарқли ўлароқ, бундай давлатларда сайловчилар партия учун эмас, муайян номзод учун овоз беради. Биздаги сайловларда ҳам халқ кўпроқ номзодлар учун овоз беришга кўниккан. Чунки бизда ҳали ҳокимиятни ўз қўлига олгач, уни бемалол бошқариб кетиш салоҳиятига эга бўлган партиялар камроқ. Уларнинг кўпчилиги энди шаклланяпти. Бундай вазиятда мамлакатнинг эртанги куни қандай бўлади, деган саволнинг жавоби эса кўпроқ сайловчиларнинг ўзига боғлиқ. Бугун депутатликка номзоддан ҳам кўра, сайловчи кўпроқ ўйлайдиган замон.

Дастурхоним эртага ҳам тўкин бўладими, оилам кўча-кўйда эркин юрадими, болаларимнинг билим олишига яна-да яхшироқ шароит яратиладими, каби хавотирларнинг жавоби шу йил 5 декабрда Олий Мажлисга, маҳаллий кенгашларга кимни депутат этиб сайлашимизга ҳам боғлиқ.

... Ўзимиз, оиламиз, болаларимиз, қариндош-уруғларимиз, ёру дўстларимиз ҳақида ўйлаймиз ва бу - табиий. Бироқ биз - фуқаролар - миллатимиз, мамлакатимиз ҳақида кенгроқ, теранроқ ўйлашни унутмаяпмизми? Эртага кимлар менинг номимдан қонунлар чиқаради ва уларнинг ижросини назорат қилади, деган саволларга жавоб беришимиз лозим бўлган кун - 5 декабргача жуда оз қолди. Танлаш, сайлаш имкониятидан тўғри фойдаланайлик, зеро, кейин додимизни худога айтсак ҳам, эшитмайди: сенга шундай имконият берган эдим, фойдаланмаган бўлсанг, айб кимда?

Хуллас, янги асрда қандай яшашимиз кўп жиҳатдан ўзимизга ҳам боғлиқ.

Мусулмон НАМОЗ,
ЎзА шарҳловчиси

ЭЛИМ ДЕБ, ЮРТИМ ДЕБ ЯШОВЧИ ИНСОНЛАР ЭНГ МУНОСИБ НОМЗОДЛАРДИР

ЎЗБЕКНИНГ БОЛАСИ КИМДАН КАМ?

Шавкат Ёқубовни иш жойидан топиб бўлмади. Касалхонада экан. Ўн йилнинг нари-бериси таниш эканлигимиз боис излаб анча азият чекканлигимни «юзига» солдим:

- Ия, буёғи қандоқ бўлди, номзод одам елиб-югуриш ўрнига... Эртага депутатликка сайланиб қолсангиз, унда сизни умуман тополмас эканмиз-да?

Шавкат ака ҳазилга ҳазил билан жавоб қилди:

- Билмасангиз, билиб олинг. Олис сафарга отланган киши от-уловини бир кўрикдан ўтказиб олиши керак. Икки-уч кундан кейин кўрасиз, нега «пистирма»да ётганлигимни...

Олий Мажлисга депутатликка номзодлар рўйхати матбуотда эълон қилинганда, тўғриси, кўзларимга ишонмадим:«64-Жиззах сайлов округи. Ёқубов Шавкат Боқиевич. Касаба уюшмалари Жиззах вилояти Кенгаши раисининг матбуот котиби. Ўзбекистон «Адолат» социал демократик партияси.» Беихтиёр у босиб ўтган, бир қарашда бошқаларникидан ҳеч қанча фарқ қилмайдиган ҳаёт йўли кўз ўнгимда гавдаланди.

Тошкент шаҳрида оддий хизматчи оиласида таваллуд топган Шавкат ҳамма қатори мактабда ўқиди ва барча ўсмирларга хос туйғу-одоб илмига меҳр қўйди. Бу меҳр то ҳануз Шавкат Ёқубовни тарк этмаган. Гарчанд у Тошкент Давлат университетининг роман-герман факультетини тугаллаб, маълум вақт Чет тиллар институтида немис тилидан дарс ҳам берган эса-да, адабиёт энг яқин сирдоши бўлиб қолаверди. Адабиёт эса жуда кенг қамровли билим демакдир. Ёдингиздами ибн Сино бобомизнинг ҳикматлари: «Киши қанча кўп билса, шунча кам билиши аён бўлиб бораверади». Шавкат Ёқубов ҳам шунақа - беҳаловат ва бেқаноат инсонлардан. 1973-1977 йилларда Тошкент политехника институтида фалсафа мутахассислиги бўйича аспирантурада таҳсил кўрди. Сўнг Ўзбекистон Халқ таълими вазирлиги, Республика ўқув-методика марказида услубчи, нозир, шўъба мудири бўлиб ишлади. Бу орада Тошкент Давлат педагогика институтининг тарих факультетида сиртдан ўқиб, уни имтиёзли диплом билан тугатди.

Айни вақтда ёзиш-чизишни ҳам унутиб қўйгани йўқ. «Тошкент оқшоми», «Туркистон», «Ўзбекистон адабиёти ва санъати», «Учитель Узбекистана», «Ҳуррият», 1995 йилдан бошлаб эса Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерациясига ишга ўтиши муносабати билан «Ишонч» ва «Ишонч-Доверие» газеталарига мунтазам равишда ёзиб туради.

«- Халқ таълими вазирлигида ишлаб юрган кезларим қарийб барча туманларда хизмат сафарида бўлганман, - деб ёзган эди ўз мақолаларидан бирида Шавкат Ёқубов. - Мустақиллик эълон қилингунга қадар таълим соҳасида кўз ўнгимда содир бўлаётган ноҳақликларни кўриб бир эзилсам, ўқувчи-ёшларимизга улар истаганча билим берилмаётганидан, истеъдодли болалар ўз салоҳиятини намоён этиш имкониятидан маҳрум эканлигидан икки эзилардим. Доимо бир фикр миямни бурғуларди: Ўзбекнинг боласи кимдан кам?

Ниҳоят, ўлкамизда озодлик қуёши балқди. Мен муҳтарам Президентимиз Ислом Абдуғаниевич Каримовнинг бемисл жасорат ва матонатига тан бериб, миллатнинг яна ўз анъанасига содиқ қолгани, яъни тарихнинг энг оғир дамларида ўз хизматига жасур ва танти ўғлонини камарбаста қилиб қўйганидан чексиз ифтихор ҳис этаман. Зотан, буюкликдан буюклик туғилади. Оққан дарё оқаверади...»

Дарҳақиқат, тоталитар тузум пайтида ўзбекнинг боласи АҚШ, Англия, Франция, Япония, Германия каби тараққий этган мамлакатларга бориб ўқийди, деб ким ўйлабди дейсиз! «Таълим тўғрисида»ги Қонун ва Кадрлар тайёрлаш миллий Дастурининг кишиларимизда эртанги кунга ишонч ва умид туйғуларини жўш урдириб, қалбларни мунаввар айлагани ҳам аслида шундан. Мозийда аҳли донишлар ўлкаси сифатида довруғ қозонган мамлакат ўзлигини янги давр талабларидан келиб чиққан ҳолда яна намоён этса ёмонми? Шавкат Ёқубовнинг «Агар депутат бўлсам...» деб бошланувчи дастурида ана шу муҳим масалага жиддий эътибор қаратилгани бежиз эмас.

Шавкат Ёқубов Ўзбекистон «Адолат» социал-демократик партияси Жиззах вилоят кенгаши котиби. У ўз азму қарорини қуйидагича ифодалайди:

- Ёшлигимдан адолатга ташнаман. Ноҳақликка дуч келганда, кўриб кўрмасликка олиб кетолмайман. Қолаверса, касаба уюшмаларида фаолият кўрсата бошлаганимдан бери ҳаётнинг паст-баландлари ҳақидаги тасаввурларим янада бойиди. Кимдир иш тополмаса, кимдир ўз вақтида иш ҳақини ололмайди ва яна кимдир ёрдамга муҳтож... Истагим, фуқароларимиз мураккаб, аммо гўзал шу ҳаётга муносиб тарзда яшашга тезроқ кўникма ҳосил қилишсин. Бунинг учун қонунлар ишлашини тўла таъминлаш ва яна кўплаб янгиларини қабул қилиш лозим...

Бугун сайловчилар номзодларнинг таржимаи ҳоли ва дунёқараши билан бирма-бир танишмоқдалар. Қатъий қарорга келдим, дея кимгадир майл билдиришга эса ҳали эрта. Дарвоқе, депутат қандай хислатларга эга бўлмоғи даркор? Бу ҳақда узоқ гапириш ва баҳс юритиш мумкин. Менга номзоддаги кўтаринки руҳ кўпроқ ёқади.

- Албатта, пойтахтда яшаш, ишлашнинг ўзига яраша жозибаси бор, лекин шунга қарамай Жиззахга ишга таклиф қилишганда, ҳеч иккиланмай розилик билдирдим,-дейди у.- Биринчидан, ҳаётга чуқурроқ кириб бораман, одамларнинг ўй-хаёллари ва орзу-умидлари билан яқиндан танишаман. Қолаверса, чўл одамни чиниқтиради.

Зайниддин РИХСИЕВ.

1999 йил 5 декабр - Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси, халқ депутатлари вилоят, туман ва шаҳар кенгашларига сайловлар куни

2000 йил 9 январ - Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови куни

УМИДЛИ ДУНЁ

Тошкент вилоятининг Алимкент қўрғонидаги 170-Оққўрғон сайлов округидамиз. Бу ерда депутатликка номзодлар билан учрашув бўлиб ўтмоқда.

Минбарга ташаббускор гуруҳ томонидан Олий Мажлис депутатлигига номзод этиб кўрсатилган тадбиркор Раҳимжон Умиров кўтарилди. Унинг нур ёғилиб турган юзида чарақлаган юлдузми ёки ўктам овозидаги соҳирликми, ҳар қалай бизнинг шууримиздан ташқарида юз берган нимадир дилимизга кўтаринкилик бахш этди. Номзод ўз дастури билан ўз сайловчиларини таништираркан, қўлимдаги қоғозлар ичида унинг таржимаи ҳолига оид жойларни излайман.

Раҳимжон Умиров 1960 йилда Тошкент вилоятининг Оққўрғон туманида хизматчи оиласида туғилган, миллати ўзбек. «Ватан тараққиёти» партияси аъзоси. 1982 йили Тошкент политехника институти, 1998 йили Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат ва жамият қурилиши Академиясини тамомлаган. Мутахассислиги - муҳандис-технолог. Техника фанлари номзоди. 30 дан ортиқ илмий ишлар муаллифи, 1985 йил озиқ-овқат саноати техника ва технологияси соҳасида «Ихтирочи» унвонига сазовор бўлган. Ўзбекистон ФА Кимё институти докторанти.

Р.Умиров меҳнат фаолиятини 1982 йили Тошкент политехника институтида илмий тадқиқотчиликдан бошлаган. 1984 йилда Ўрта Осиё озиқ-овқат саноати институти илмий ходими, 1986-1993 йиллар шу институтнинг етакчи илмий ходими ва бўлим мудири лавозимларида ишлаган. 1993 йилдан ҳозирги кунгача Оққўрғон туманидаги «Акмал» хусусий фирмасининг бош директори бўлиб хизмат қилмоқда.

Раҳимжон билан яқиндан танишиш, унинг иш фаолиятини ўрганиш иштиёқи туғилди. Дилга шу ниятни тугиб, учрашув тугаганидан кейин унга рўбарў бўлдик. Раҳимжон бизнинг таклифимизга илтифот кўрсатди. Унинг бошловида «Акмал» хусусий фирмасига кириб бордик.

1995 йилда 54 киши ишлаган корхонада бугунги кунда 105 нафар одам фаолият кўрсатади. Келгуси йилга бориб эса иш ўринлари 250 тага етказилади. Беш йил олдин 1850 сўмгина маош билан ишлаган ходимлар ҳозирги кунда 10 минг сўмдан ошириб маош олишмоқда. Чунки, 1996 йилда бор-йўғи 22,7 миллион сўмлик ёғмой маҳсулотлари ишлаб чиқарилган бўлса, 1999 йилнинг тўққиз ойи мобайнида салкам 87 миллион сўмлик маҳсулот олинган. Корхонада ишлаб чиқариладиган бошқа маҳсулотларни ҳам қўшиб ҳисоблаганда, бу рақам салкам 102 миллионни ташкил этади.

Озиқ-овқат саноати соҳасида катта илмий ва амалий тажрибага эга бўлган мутахассис раҳбарлик қилаётган «Акмал» хусусий фирмаси биргина 1999 йилнинг ўтган даври мобайнида бюджетга 60,5 миллион сўм даромад берган. Даромадга қараб буромад, дейди доно халқимиз. Йилдан йилга иш жойлари, ходимларнинг ойлик маоши ошиб, турмуш шароитлари яхшиланиб бормоқда. Фирма таркибидаги республикага бир неча чемпионларни етказиб берган «Таэквандо» шарқона якка кураш клуби, болалар ва ўсмирлар спорт мактаби, республика биринчилиги қатнашчиси, 2-лигада ўйнаётган «Акмал» футбол клуби аъзоларига яратиб берилаётган шароит ҳам ана шу даромад чўғининг баландлигидан далолат бериб турибди.

Бундан ташқари фирмага тегишли 10 минг томошабинга мўлжалланган стадион ишлаб турибди. Туманни ободонлаштириш, аҳолининг кам таъминланган қатламларини муҳофаза қилиш, 47 нафар қаровсиз болалар, республика олийгоҳларида ўқиётган 7 нафар студентга оталиқ қилиш фирманинг доимий ишига айланган.

Ўзбекистон Республикаси «Ташаббус - 98» танловининг ғолиби, Олтин медал совриндори, «Ўзбекистон Республикаси халқ таълими ҳомийси» Раҳимжон Умиров замонавий болалар боғчалари, мактаблар қуриш, уларни таъмирлаш ва жаҳон андозаларида жиҳозлаш, олий ўқув юртларида ўқиётган талабаларга ҳомийлик қилиш орқали кадрлар тайёрлаш Миллий дастурининг амалга ошишига кўмаклашишни асосий мақсад қилиб қўйган. Шунинг учун ҳам ёшларнинг маънавий-ахлоқий жиҳатдан етук, жисмонан соғлом бўлишини таъминлаш, уларнинг ўқишлари, яхши касб эгаси бўлиш ва спорт билан шуғулланишлари учун шароит яратиш ишига алоҳида эътибор беради.

Тўрт нафар фарзанднинг севимли дадажониси бўлган Р.Умиров нафақат илмий ва амалий фаолият билан шуғулланади, балки катта ижтимоий-сиёсий ишларнинг ҳам фаол иштирокчисидир. У Тошкент вилоят халқ депутатлари Кенгашининг депутати, «Ватан тараққиёти» партиясининг Тошкент вилояти қўмитасининг биринчи котиби ҳамдир.

Тўғрисини айтганда, «Акмал» хусусий фирмаси ва унинг зукко, билимдон, тадбиркор раҳбари Раҳимжон Умиров фаолияти билан қанчалик яқиндан танишсак, шунчалик ўрганса арзийдиган ибратли жиҳатлар кўплигига амин бўлдик.

Қоронғуликни тилиб пойтахт сари елиб бораётган машина ойнасига урилаётган чироқлар каби Оққўрғонда кўрганларим хаёлимдан бир-бир ўтаркан, демократия ва тенглик тамойилларига амал қилсак, ўтмишнинг аччиқ сабоқларини, кимга овоз бераётганимизни ва биз овоз берган одамларга эртамизнинг боғлиқлигини унутмасак, юртимизнинг келажаги чиндан ҳам буюк бўлади.

Темир ҚУРБОН,
«Ишонч» мухбири.

ЁШЛАР ҚУВОНЧИ

Касби тумани Кенгашига сайлов ўтказувчи туман сайлов комиссиясида ҳамда пойтахтнинг Чилонзор туманидаги 446-сайлов участкасида тарғибот ишлари зўр уюшқоқлик билан олиб борилмоқда.

Бу йил биринчи бўлиб овоз берадиган ёшлар ҳам кўпчиликни ташкил этади.

Суратларда: Ёшлар сайлов участкасида.

Муҳаммад АМИН (ЎзА), Зикрилла РАҲМАТУЛЛАЕВ олган суратлар.

ДАВЛАТЧИЛИГИМИЗ ТАКОМИЛЛАШУВИДА МУҲИМ БОСҚИЧ

Сайлов ҳар бир мамлакатда демократия қай даражада амал қилинишини кўрсатувчи, унинг жаҳон ҳамжамиятидаги ўрнини белгиловчи муҳим омиллардан биридир.

Ўзбекистон Республикасининг сайлов тизими жаҳонда эътироф этилган демократик сайлов тамойилларига амал қилган ҳолда, ўзбек давлатчилигининг ўзига хос хусусиятларини акс эттира оладиган даражадаги ижтимоий воқеликдир.

Демократик сайлов фуқароларга кенг ҳуқуқ ва имкониятлар берар экан, ҳар бир фуқаро шу ҳуқуқ ва эркинликдан тўғри фойдаланганда, ўз ҳуқуқини амалга оширишга масъулият билан қараганда, умумий манфаатни шахсий манфаатдан устун қўйиб, маҳаллийчилик, ошна-оғайничиликдан холис бўлгандагина кутилган ижобий натижа беради. Бу сайлов ҳуқуқига ҳам тўла тааллуқлидир.

70 йилдан ортиқ ҳукм сурган коммунистик мафкура даврида инсон ҳуқуқлари давлат томонидан амалга оширилади, деган ғояларга асосланиб яшадик. Мустақиллик туфайлигина фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликлари сиёсий кафолатланганлигини тушуниб етдик.

Сайлов орқали бирор бир давлат органини шакллантирамиз, унга ўз хоҳиш-иродамизни топширамиз, ўз ваколатларимизни улар орқали амалга оширамиз. Бунинг учун биз ҳар бир сайламоқчи бўлган депутатликка номзодни тўғри танлай билишимиз керак.

Сайлов тўғрисидаги қонунларимиз фуқароларга кенг ҳуқуқлар бериб, сайловнинг энг муҳим хусусияти - танлаш ҳуқуқини таъминлашни кўзда тутиб, сайловлар муқобиллик асосида ўтишига имконият яратган экан, эндиги вазифа шу имкониятдан тўғри фойдаланишда қолган. Бунинг учун кенг тушунтириш ишлари олиб бориш, сайловнинг моҳияти ва мақсадини сайловчиларга тўла етказиш масалаларига ғоят жиддий ёндашиш зарур, деб ўйлайман.

Сайловда депутатликка номзодлар томонидан ҳалол кураш олиб борилиши, ғалаба учун фақат қонуний йўллардан фойдаланиш, рақибларни ҳурмат қилиш, мағлуб бўлганида ўз фаолиятига танқидий баҳо берилиши даркор.

Бўлажак сайловлар жаҳон андозаларига мос келадиган, аввалгига қараганда анча такомиллаштирилган сайлов қонунлари асосида ўтади.

Сайлов қонунларига киритилган ўзгартиришлар сайловнинг барча жараёнларида фуқароларнинг бевосита иштирокини, сайловларнинг янада ошкора ва адолатли ўтишини, овоз натижасини аниқлашда ҳар қандай кўзбўямачилик, ғирромлик бўлмаслигини таъминлашга қаратилди.

Аввалги сайловларда фуқаролар фақат номзодларни муҳокама қилишда ва овоз беришда бевосита қатнашган бўлса, қонунларга киритилган ўзгартиришлар натижасида вакиллик органларига сайловда фуқаролар бевосита номзод кўрсатиш ҳуқуқига ҳам эга бўлдики, бу бир томондан фуқароларнинг сайлов жараёнида бевосита иштирокини кенгайтирган бўлса, иккинчи томондан, бу қоида жаҳон тажрибасига монанд ва учинчидан, партиясиз фуқароларга ҳам сиёсий ҳаётда кенг иштирок этиш имкониятини беради.

Маълумки, институтимизда Олий Мажлис депутатлигига сайлов ўтказиш бўйича 25-Яккасарой округи комиссияси жойлашган. Таркиби 9 кишидан иборат комиссия Марказий сайлов комиссияси томонидан тасдиқланган режа бўйича фаолият кўрсатмоқда. Шунингдек, 659-сайлов участкаси институтнинг 1-ўқув биноси 14-хонасида фаолият кўрсатмоқда. Сайловчилар учун барча шарт-шароитлар муҳайё этилган. Сайловлар тўғрисидаги қонунлар мажмуаси, Ўзбекистон Республикаси Президентининг асарлари Маънавият ва маърифат маркази хонасига қўйилган.

Эндиги вазифа - талаба-ёшларимиз, профессор-ўқитувчилар ва ходимлар ўртасида сайлов тўғрисида кенг тарғибот ишларини олиб бориш ва сайловолди йиғилишларида фаол иштирок этиб, халқимизнинг, юртимизнинг энг ишончли, энг ибратли, энг ташаббускор, фидоий вакилларини депутатликка сайлашдан иборатдир.

Абдусаттор АБДУҒАФФОРОВ,
25-Яккасарой сайлов округи комиссиясининг котиби.

АХБОРОТ ОЛИШДИ, ТАЖРИБА ЎРГАНИШДИ

Олий Мажлис ва халқ депутатлари маҳаллий Кенгашларига сайловлар тобора яқинлашиб келаётган ҳозирги вақтда сайлов округлари ва участкаларида аҳвол қандай, уларда сайлов билан боғлиқ тадбирлар қандай олиб борилмоқда? Умуман, сайлов комиссиялари муҳим сиёсий тадбирни уюшқоқлик билан ўтказишга тайёрми? ЎзА мухбири Н. Душаев мақоласи шу хусусда.

Пойтахт вилояти сайлов комиссиялари матбуот марказида оммавий ахборот воситалари ходимлари учун мунтазам равишда уюштириб келинаётган давра суҳбатлари, анжуманларда сайлов жараёни билан боғлиқ ана шундай саволларга муфассал жавоб олиш мумкин. Зеро, «Вилоятматлуботсавдо» уюшмаси биносида жойлашган мазкур марказ самарали фаолият кўрсатиши учун барча шароит яратиб берилган. Иккита махсус хона, компьютер тизими, телефон, сайловга доир адабиётлар, газета тахламлари - ҳамма-ҳаммаси бор. Мулоқотлар учун ажратилган мажлислар зали эса алоҳида жиҳозланган.

Рости, бу галги матбуот анжуманига унчалик кўп одам таклиф этилмади. Марказ раҳбари, «Тошкент ҳақиқати» газетаси бош муҳаррири ўринбосари У.Абдушоҳидов уни очар экан, вилоятдаги бугунги сайлов жараёнининг ўзига хос хусусиятларига қисқача тўхталди. Айни пайтда вилоят кенгашига белгиланган 54 депутат ўрни учун 195 номзод даъвогарлик қилаётгани, шаҳар ва қишлоқларда ташкил этилган 827 сайлов участкасида сайловларга пухта тайёргарлик кўрилаётгани таъкидланди. Шундан сўнг Янгийўл шаҳри, Қибрай, Зангиота ва бошқа туманлардаги округ ва участка сайлов комиссиялари вакиллари ўзлари амалга ошираётган ишлар ҳақида журналистларга сўзлаб беришди.

- Шаҳримизда сайловолди ташвиқот ишлари қизғин бормоқда,- деди жумладан, Янгийўл шаҳар сайлов комиссияси раиси С.Бўрибоев. - Сайловчиларимиз илгарига нисбатан анча фаол. Мен авваллари ҳам сайловларда иштирок этганман. Аммо одамларнинг сайлов жараёнларига ҳозиргидек қизиқиш билдирганини биринчи кўришим.

Фуқароларнинг сайлов жараёнида фаол иштирок этаётганини шаҳардаги 20-сайлов участкаси сайлов комиссияси котибаси Гулнора Валиева ҳам ўз сўзида алоҳида таъкидлади. Сайлов участкасига одамлар депутатликка номзодлар, уларнинг дастурлари билан танишиш истагида тез-тез ташриф буюраётир. Уларнинг қизиқувчанлиги баъзан комиссия аъзоларини шошириб ҳам қўймоқда. Бундан ташқари, ҳозирданоқ ўндан ортиқ фуқаро сайлов куни шаҳарда бўлолмаслиги ҳақида хабардор қилди. Уларга бундай ҳолларда овоз беришда қандай иштирок этиш мумкинлиги хусусида тавсиялар берилди.

Қибрай туманидаги вилоят кенгашига сайлов ўтказувчи 28-«Ўнқўрғон» сайлов округи сайлов комиссияси раиси, кекса педагог Эргаш Ҳайитбоевнинг суҳбати ҳам йиғилганларда катта қизиқиш уйғотди. Биз сайлов округи ҳудудида истиқомат қилаётган 21 мингдан ортиқ сайловчини рўйхатга олдик. Уларнинг 880 нафари сайловда илк бор қатнашади, деди у, жумладан. Ҳозир сайловчилар рўйхатлари танишиб чиқиш учун сайлов участкалари ахборот тахтачаларига бирин-кетин осиб қўйилмоқда. Сайлов қутилари, овоз бериш хоналари ҳам деярли тахт қилинган.

Зангиота ва Тошкент туманида ишлаётган сайлов комиссиялари вакиллари ахбороти ҳам сайлов жараёни фаол бораётгани, депутатликка номзодларни тарғиб қилишда адолат ва демократик талабларга қатъий риоя этилаётгани хусусида бўлди. Мулоқот чоғида Янгийўл шаҳридаги сайлов комиссиялари аъзолари қонунларни пухта ўзлаштиргани, ўзларининг ҳуқуқий саводхонлик даражаси анча юқори эканлигини намойиш этди. Қибрай, Зангиота туманларидаги ҳамкасблари эса баъзи бир саволларга жавоб беришда қийналишди.

Вилоятда сайловчиларнинг рўйхатини тузиш жараёнида айрим муаммолар бор. Жумладан, Қибрай туманига қарашли «Салор» қўрғонида рўйхатда турувчи фуқароларнинг аксарияти бошқа жойларда истиқомат қилади. Бу эса уларни рўйхатга киритиш ва сайлов кунидан хабар беришда қийинчилик туғдирмоқда. Айрим сайлов участкалари ҳам етарли жиҳозланмаган. Сайлов қутилари ва сайлов хоналарини жиҳозлаш учун материал етишмаётгани ҳам очиқ айтилди.

Анжуманда депутатликка номзодларни тарғиб қилишда қонун талабларига қатъий риоя қилинаётгани, хусусан, айрим номзодлар томонидан сайловчиларни ўзига оғдириб олиш учун имтиёзли нархларда маҳсулот сотиш ёки хизмат кўрсатиш каби салбий ҳолатларга мутлақо йўл қўйилмаслиги ҳақида ҳам бод-бод уқтириб ўтилди. Бу яхши, албатта. Аммо сайлов куни одамларни овоз беришда фаол иштирок этишга чорлаш, уларга кўтаринки кайфият бағишлашга қаратилган қизиқарли тадбирлар наҳотки ташкил этилмаса?

Журналистларнинг бу саволига атрофлича жавоб қайтарилди. Шуни ҳам айтиш керакки, сайлов комиссиялари мазкур масалага ҳам жиддий эътибор бермоқда. Масалан, Янгийўл шаҳрида сайлов куни эрта тонгданоқ барча сайлов участкаларида миллий урф-одатларимизга мувофиқ карнай-сурнай садолари жаранглайди. Турли қизиқарли оммавий тадбирлар уюштириш чоралари ҳам кўриб қўйилган. Шу куни кўчма савдо дўконлари, ошхоналар ишлаб туради.

Бир ярим соатча давом этган анжуман ниҳоясида иштирокчилар анча қониқиш билан ўрнидан қўзғалди. Чунки навбатдаги мазкур давра суҳбати ҳам дўстона ва самимий, энг муҳими - кўпчиликка фойда берадиган тарзда ўтди. Унда нафақат журналистлар ўзларини қизиқтирган саволларга жавоб олди, балки Олий Мажлис ва маҳаллий кенгашлар депутатлигига сайлов ўтказувчи сайлов комиссиялари вакиллари ҳам ўз фаолиятидаги ютуқ ва камчиликларини англаш, ижобий тажрибани ўрганиш имконига эга бўлди.

КАСАБА УЮШМАЛАРИ МЕҲНАТКАШЛАР ҲАҚ-ҲУҚУҚИНИНГ УСТУВОР ҲИМОЯЧИСИ

Навоий

МЕҲНАТ МУҲОФАЗАСИ КУНДАЛИК ИШ

Жамоа шартномаси иш берувчи ва ишловчининг ҳуқуқ ва мажбуриятларини белгиловчи муҳим ҳужжат бўлгани сабабли ҳисобот даврида «Навоийазот» корхонасида ҳам шартнома шароитларининг бажарилишига катта эътибор қаратилди.

Сир эмаски, мустақилликнинг дастлабки йиллари корхонамиз учун анча оғир кечди. Жумладан 1995 йил кўпгина цехларда, айниқса, «Нитрон» заводида ишлаб чиқариш бутунлай тўхтаб қолиши хавфи туғилди. Хом ашё етишмаслиги натижасида корхона ўз қувватининг учдан бир имконияти даражасида ишлай бошлади. Шу сабабли ўша йили 2897 киши мажбурий меҳнат таътилига чиқарилди.

1997 йилдан кўрилган тадбирлар ўз самарасини бериб иш ўнглана бошлади ва 1999 йилга келиб корхона тамомила янги тараққиёт йўлига тушди. Ишлаб чиқаришда янги ускуналар ўрнатилиб, маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми ошди, белгиланган режалар тўла уддалана бошлади. Бунинг биргина мисоли: яратилган янги иш ўринларига шу йилнинг олти ойида 714 киши ишга келди. Ишчиларнинг ойлик ҳақи шу йилнинг олти ойи мобайнида ўртача 15482 сўмни ташкил этди.

Меҳнатни муҳофаза этиш - касаба уюшмаларининг кундалик иши. Ҳисобот даврида бу борада комиссия аъзолари томонидан 226 текшириш ўтказилиб, жойларда аниқланган камчиликлар юзасидан 28 жавобгар шахсларнинг ахборотлари эшитилди. Касаба уюшма қўмитаси маъмурият билан ҳамкорликда ишловчилар соғлигини муҳофаза этишга жиддий эътибор қаратмоқда. Республика диагностика маркази билан тузилган шартнома асосида 6150 нафар эркак ва аёллар тиббий кўрикдан ўтишди, аниқланган касалликлар бўйича даволанишди. Бу ишга жами 11 миллион 200 минг сўм сарфланди.

Шуни алоҳида таъкидлаш жоизки, корхона профилакторийсида ҳам даволанишнинг янги-янги усуллари қўлланилмоқда. Ҳисобот даврида бу ерда 8914 киши ўз соғлиғини тиклади. Жумладан уруш ва меҳнат фахрийларининг профилакторийда мунтазам даволанишлари учун ишлатилган маблағ 39 миллион 730 минг сўмни ташкил этди.

«Иссиқкўл» соғломлаштириш масканлари ва дам олиш уйларида 3103 кишининг ўз соғлиғини тиклаб қайтиши учун 24 миллион 47 минг сўм ажратилди. Шу билан биргаликда ўзимизнинг «Бахмал» дам олиш базамизда жами 250 киши ҳордиқ чиқарди. Ишчи-хизматчиларимизнинг 8.5 минг нафар фарзандлари эса турли оромгоҳларда мириқиб дам олдилар.

Улуғбек НИЁЗОВ,
«Навоийазот» касаба уюшма қўмитаси раиси.

Суратда: корхона ишчиларининг бир гуруҳи.

Сўз делегатларга

ҲАЁТИЙ ЗАРУРАТ

Давр касаба уюшмалари олдига янги - янги вазифаларни қўймоқда. Жумладан, Мулкий муносабатларнинг ўзгариши, турли мулк шаклларининг юзага келиши соҳа касаба уюшма аъзолари сонини камайтирмаслик, уларнинг ижтимоий-иқтисодий, ҳуқуқий манфаатларини ифода этадиган жамоат ташкилотининг мавқеини туширмаслик муаммосини қўйди. Бунинг учун аввало хусусий мулкдорлар билан мулоқот қилинди, улар қайта рўйхатдан ўтказилиб битимлар тузилди. Туман ва шаҳарлардаги хусусий корхоналар уюшмаларида касаба гуруҳи ташкилотчилари сайланиб, жамоа битимлари тасдиқланди.

Иқтисодий қийинчиликларга қарамасдан вилоят «Матлуботсавдо» акционерлик кооперацияси тизимида хўжалик органлари томонидан 5 йилда - жами 469 янги иш ўринлари яратилди. Меҳнатга ҳақ тўлаш касаба уюшма томонидан тўла назорат остига олинди. Иш ҳақлари, уларга устамалар миқдорини ошириш тўғрисида таклиф ва талаблар билан Республика вазирликларига чиқилди. 1997 йилда меҳнат ва иш ҳақига бағишланган республика семинари ўтказилди. Натижада «Навоийсавдо», «Навоийсавдо базаси», «Карманадон», «Нуротанон», «Қизилтепанон», «Жебатчи» каби савдо корхоналарида ойлик маошлар ўз вақтида берилмоқда.

Савдо ташкилотларида мулк шаклидан қатъи назар иш берувчи ва бажарувчи ўртасида меҳнат, ижтимоий-иқтисодий, ҳуқуқий, касбга доир муносабатлар жамоа шартномалари орқали тартибга солинади.

Ҳисобот даврида соҳада 9 та ҳамкорлик келишувлари, 365 та жамоа шартномалари тузилиб, 14635 мажбурият иш берувчилар зиммасига юклатилган эди. 13610 мажбурият бажарилди, 1025 мажбурият ёки 7 фоизи бажарилмади. Уларнинг аксарияти маданий-маиший муаммоларга тегишлидир.

Тармоқда оналар ва болалар соғлиғи муҳофазасига катта аҳамият берилмоқда. Соҳада хизмат қилаётган 3014 нафар аёлларнинг иш соати бир соатга қисқартирилди. Болаларни соғломлаштириш тадбирларига 2,5 миллион сўм маблағ сарфланди. Ҳисобот даврида соғломлаштириш учун сарфланган маблағ жами 3 миллион 25 минг сўмни ташкил этди. Шунингдек, оммавий спорт тадбирларга 86900 сўм, маданий тадбирларга 46500 сўм ажратилди.

Соҳамизда ижтимоий муҳофаза яхши йўлга қўйилган. Ижтимоий муҳофазадан тармоқдаги ҳар бир ишловчи, ночор оилалар, уруш ва меҳнат фахрийлари, боғча, мактаб ва шифохоналар ҳам четда қолмаяпти. Масалан, биргина «Навоийсавдо» ОТҲЖ томонидан спорт клубига 1 миллион 500 минг сўм, «Меҳрибонлик уйи»га 30 миллион 500 минг сўм, бошқа ташкилотларга ҳомий сифатида 11 миллион сўм ёрдам кўрсатилди.

Назаримда касаба уюшма ташкилотларининг ташкилий тузилмасини ихчамлаштириш, ортиқча мажлисбозлик, турли йиғилишлар ўрнига касаба уюшма аъзолари билан кўпроқ юзма-юз учрашиш, уларнинг муаммоларини чуқур ўрганиш, етук кадрлар тайёрлаш ва ўқитиш ишларига маблағ сарфлаш, касаба уюшма ташкилотининг таркибий тузилмасига ўзгариш киритиш лозим.

Шу жумладан, аъзолар сонининг камайишини ҳисобга олиб, бирлашган касаба уюшмаларини тузиш, маблағларни белгиланган мақсадларга аниқ, тўлиқ сарфланишини таъминлаш учун маблағларни вилоятда жамғариб, сарфланишини бир жойдан назорат қилиш ҳам ҳаётий заруриятга айланмоқда.

Марзия ҚЎЛДОШЕВА,
Вилоят савдо, умумий овқатланиш, матлубот кооперацияси ва тадбиркорликни турли шакллари ходимлари касаба уюшма қўмитаси раиси.

ЎРТАЧЎЛ БОЙЛИГИ

Қизилтепа туманидаги «Зарафшон» бўрдоқичилик жамоа хўжалигида 1997 йилнинг августида борйўғи 136 бош касал ва нимжон қўй, шундай 24 бош қорамол қолган эди, холос. Хўжаликнинг кредиторлик қарзи эса қарийб 100 миллион сўмни ташкил этарди.

Ишга янги келган хўжалик раҳбари ва касаба уюшма қўмитасига ана шундай «мерос», тўғрироғи оғир юк қолганди.

Ташкилотчилик ва ташаббускорликда гап кўп экан. Барча имкониятлар қидириб топилди. Ўртачўлда озуқа базаси яратилди, ҳамкор чорвачилик хўжаликларини қарзлар қайтарилишига ишонтиришди ва улар тез орада саъй-ҳаракатлар беҳуда эмаслигига амин бўлишди. Ҳозир жамоада қўйлар сони 8000, қорамоллар сони 350, чўчқалар сони 154 бошга етказилди. Хўжаликда 630 тонна ғалла, 329 тонна пахта тайёрланиб, бу борада белгиланган режалар ҳам муваффақиятли уддаланди.

Хўжаликда ташкил этилган колбаса ишлаб чиқариш цехи жамоа кассасига қўшимча мўмай даромад келтира бошлади. Биргина шу йилнинг 9 ойида бу соҳадан 354 минг сўм соф фойда олинди. 1998 йилдан қоракўлдан телпак, пальто, жундан кигиз тайёрлаш цехида тайёрланаётган маҳсулотлар харидоргир бўлиб қолди.

Қарабсизки, хўжалик қарзлардан тўла қутилиб, рентабеллик йўлига тушди.

Шуни фахр билан айтиш мумкинки, касаба уюшма қўмитаси ўзининг 254 аъзоси орқали иш сифати ва самарадорлигини оширишда таъсирчан рол ўйнади. Ишчи-хизматчиларнинг иш ҳақлари вақтида берилиши йўлга қўйилди. Жамоа қошида фельдшерлик пункти ташкил этилди, айни кунларда пунктда 50 минг сўмлик дори-дармон хўжалик ҳисобидан олиб берилди, мавжуд 3та қўйчилик, 1 қорамолчилик ва 1та чўчқачилик бригадаларида оттечкалар ташкил этилди, чўпонлар иссиқ кийимлар билан таъминланди. 10 нафар ишчи-хизматчи санаторийларда дам олди, меҳнаткашларнинг 20 нафар болалари хўжалик ҳисобидан ёзги оромгоҳларида ҳордиқ чиқаришди. 3 нафар ишчи тантанали тарзда пенсияга узатилди. Ночор оилаларни ҳимоялаш алоҳида эътиборга олинди. Мисол учун хўжалик чўпонларидан бири уйланиш учун етарли маблағ тополмагани учун бошқа жойдан иш топиш тараддудига тушиб қолади. Тараддуд сабаби маълум бўлгач, касаба уюшмаси дарҳол ташаббусни ўз қўлига олди. Ширингина тўй қилиб беришди. Жами харажат - 100 минг сўм хўжалик ҳисобидан сарфланди.

Хуллас, касаба уюшмалари меҳнаткашлар манфаатини ҳимоячиси сифатида барча ишга қодир. Кучларни бирлаштириш ва мувофиқлаштириш имкониятларни янада кенгайтириши шубҳасиз.

Роҳила ОДИЛОВА,
«Зарафшон» бўрдоқичилик жамоа хўжалиги касаба уюшма қўмитаси раиси.

МАОШ 20 МИНГ СЎМ БЎЛАДИ

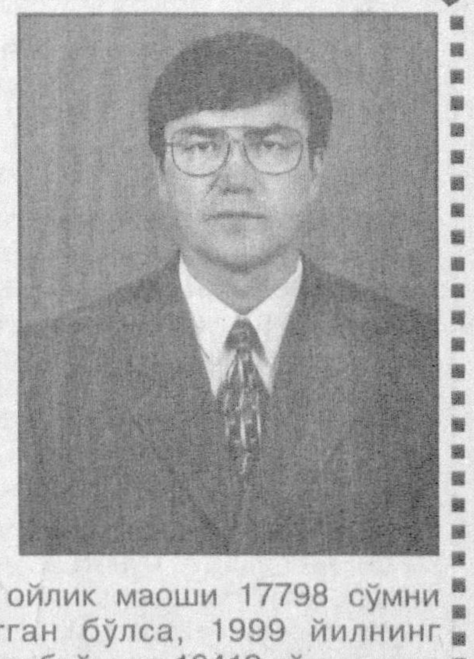

Фурқатжон Тўраев 73-Навоий сайлов округидан Олий Мажлис депутатлигига номзод этиб рўйхатга олинган. Корхона касаба уюшма ташкилотидан вилоят касаба уюшмалари Кенгаши конференциясига делегат этиб сайланган.

«Навоийдонмаҳсулотлари» қабул қилиш корхонасининг қисқа фурсат ичида рентабелли жамоалар сафидан ўрин олишида шубҳасиз унинг раҳбар сифатидаги ташкилотчилик, ташаббускорлик роли бор.

Корхона биргина ўтган хўжалик йилини 9,947 минг сўм соф фойда билан якунлаган бўлса, шу йилнинг тўққиз ойи мобайнида 3.997 минг сўм фойда кўрди. Рентабеллик даражаси шу йилнинг тўққиз ойида 6,7 фоизни ташкил этиб, ўтган йилга нисбатан 1,5 фоиз ўсишга эришилди.

Корхонада юк ортиш ва тушириш ишлари деярли механизациялаштирилди. Вилоят хўжаликларига тоза уруғлик етказиб бериш иш сифати тубдан яхшиланди. Ишлаб чиқаришни кенгайтириш, янги иш ўринлари яратиш мақсадида корхона қошида нон ва нон маҳсулотлари, макарон ишлаб чиқариш кичик корхоналари ишга туширилди. 1998 йилда «Винклер» кичик корхонасида 417 тонна нон ва нон маҳсулотлари ишлаб чиқарилган бўлса, 1999 йилда улар тури 37 тага етказилди. Италия технологияси асосида жиҳозланган макарон тайёрлаш линиясида 5 турдаги маҳсулот ишлаб чиқарилмоқда.

Аҳолининг талаб ва истаклари ўрганилиб шу асосда ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар корхонага қарашли 4 та дўкон пештахталари орқали харидорларга етказилмоқда. Кичик корхоналарнинг очилиши 25 кишини иш билан таъминлаш имконини берди. Натижада ишловчилар сони 104 кишига етказилди.

Корхонада ишловчиларнинг моддий манфаатдорлиги тинмай ортиб бормоқда. Агар 1998 йилда ҳар бир ишловчининг ойлик маоши 17798 сўмни ташкил этган бўлса, 1999 йилнинг тўққиз ойи мобайнида 16419 сўмни ташкил этди, йил охиригача бу кўрсаткич қарийб 20 минг сўмга етказилиши кўзда тутилмоқда.

«Меҳнатдан келса бойлик - турмуш бўлар чиройлик» деганларидек, корхона ишчи-хизматчиларини ижтимоий ҳимоялашга катта эътибор берилди. Уларнинг турмуш шароитини яхшилашга 1998 йилда 3.690 минг сўм ажратилган бўлса, 1999 йилнинг тўққиз ойи мобайнида 2.951 минг сўм миқдорида маблағ сарфланди.

Ишловчиларнинг кунлик овқатланиши корхона ҳисобидан бепул ташкил этилмоқда. Шу йилнинг ўзида бу хайрли тадбирга 2.106 минг сўм ҳаражат қилинди, ходимларнинг қиш мавсуми учун қишлоқ хўжалик маҳсулотлари харид қилишларига 297 минг сўм ажратилди.

Бу ерда ҳар бир байрам, меҳнат таътили муносабати билан ходимларни рағбатлантириш анъанага айланган. Жумладан Қурбон ҳайити куни ҳар бир ишловчига 2000 сўмдан берилган бўлса, 8 март байрамида хотин-қизларга 23 минг сўмлик совға-салом улашилди. Таътилга чиққанларга кўнгилли дам олишлари учун 125,700 сўм ёрдам пули ажратилди.

Ободонлаштириш ва инфратузилмани ривожлантириш ҳам корхона маъмурияти кун тартибидаги энг асосий масалалардан бири қилиб белгиланган.

Акмал НОРБОЕВ.

ФАОЛИЯТ ОЙНАСИ

Касаба уюшмалари вилоят Кенгаши ўз сафида 2444 бошланғич, 714 цех қўмиталари, 2263 касаба уюшма группаларини бирлаштирган. Шунингдек, 10 вилоят тармоқ касаба уюшма ташкилотлари ва 41 шаҳар ва туман қўмиталари мавжуд.

* * *

1997-1999 йилларда бандлик хизмат органларига 74,5 минг киши иш сўраб мурожаат қилган. 43,7 минг киши, шундан 30 мингги аёллар - ишсизлик мақомини олган. Улардан 17 мингдан ошиғи иш ўрни билан таъминланган.

* * *

Вилоятда меҳнатга ҳақ тўлашнинг энг юқори кўрсаткичи саноатда бўлиб - 22,7 минг сўмга етди. Бу кўрсаткич, - фан ходимларида 18,5 минг, қурилиш ташкилотларида 15,6 минг, алоқа корхоналарида 14,5 минг сўмни ташкил этади.

* * *

Вилоят аҳолиси сони бугунги кунда 782,9 кишига етган. Шулардан бир қисми алоҳида ижтимоий ҳимояга муҳтожлардир. 691 уруш қатнашчиси, 1280 уруш ногиронлари, 1575 афғон уруши, 580 Чернобил фожеаси қатнашчиси ва ногиронлари шулар жумласидандир.

* * *

Ҳисобот даврида вилоят бўйича фуқаролардан тушган 3703 ёзма, 5000 оғзаки мурожаатлар қайд этилган. Фактларга эътибор беринг: 200 фуқаро ишдан ғайриқонуний бўшатилганидан мурожаат қилган бўлиб, шундан 25 кишининг шикояти бевосита вилоят касаба уюшмалари Кенгашида қайд қилинган.

Касаба уюшмаларининг аралашуви билан 186 киши илгариги вазифаларига қайта тикланди.

* * *

1995-1999 йилларда ходимларни ижтимоий ҳимоялаш мақсадида республикамиз санаторийларига 155 миллион сўмлик 6958 йўлланма, дам олиш уйлари ва санаторийларга 2 миллион 885 минг сўмлик 380 йўлланма берилди.

Санаторий-профилакторийларда 16179 нафар касаба уюшма аъзоларининг соғлигини тиклаш учун 71,8 миллион сўм ўтказилди.

56 минг боланинг ёзни соз ўтказиши учун эса 83,4 миллион сўм сарфланди.

Яқинда «Навоийдонмаҳсулотлари» ишлаб чиқариш ҳиссадорлик уюшмаси томонидан кам таъминланган оилаларнинг 20 фарзандига суннат тўйлари ўтказилди. Тантанага 600 киши таклиф этилиб, тўй дастурхонини турли хил пишириқлар, қандолат маҳсулотлари, ичимлик сувлар безади, ош тортилди.

Болаларнинг ҳар бирига 10 минг сўмдан пул қўйилган жамғарма китобчаси очилди. Кичкинтойларнинг ҳар бирига нархи ўн минг сўмдан бўлган тўн, дўппи, белбоғ ва гуллар совға қилинди.

Касаба уюшма қўмитаси ташаббуси билан ўтка-

АЁЛГА ЭҲТИРОМ

зилган бу хайрли тадбирга 612 минг 51 минг сўм маблағ сарфланди.

Шунингдек, корхонада «Аёлга - эҳтиром» деб аталган кеча уюштирилди. Унда корхона ишчиси Пардагул Қораевага фахрий ёрлиқ ҳамда 2739 сўмлик совға тақдим этилди.

Корхонада янги иш ўринлари яратишга ҳам алоҳида аҳамият берилмоқда. Йил бошидан полипропелен халта, кийим-кечак тикиш цехи ишга тушди. Цехда 17 аёл ижтимоий фойдали меҳнатга тортилиб, шу йилнинг тўққиз ойи мобайнида 577 минг сўмлик ҳар хил халталар, 1 миллион 76 минг сўмлик пахталик фуфайка, халат, чойшаблар ишлаб чиқарилди.

Корхона маъмурияти ишчи-хизматчиларнинг талаб ва истаклари асосида ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар турини кўпайтиришни мўлжаллаяпти.

«ЎҚИТУВЧИЛАР УЙИ» ҚУРИЛСА

Нарзулло Бахронов 1953 йилда туғилган. Тошкент давлат педагогика институтининг тарих факультетини битирган, кўп йиллардан бери халқ таълими соҳасида хизмат қилиб келмоқда. 1995 йилдан таълим ва фан ходимлари Навоий шаҳар касаба уюшма қўмитаси раиси. Республика таълим ва фан ходимлари касаба уюшмаси конференциясига делегат қилиб сайланган.

Шаҳар касаба уюшма қўмитасида 80 та бошланғич касаба уюшма қўмиталари бўлиб, улар ўз сафига 8000 нафардан зиёд касаба уюшма аъзоларини бириктирган.

Ўтган ҳисобот даври тармоқ касаба уюшмаси ҳаётида янгиланиш, маданий-маърифий соҳада ижодий жараёнларга бой давр бўлди. Жумладан 1999 йилда тушган 1 миллион 600 минг сўм тушумнинг 32 фоизи маданий-маърифий тадбирларга сарфланди. «Йил синф раҳбари», «Йил тарбиячиси», «Йил ўқитувчиси» кўрик-танловларини ўтказиш анъана тусига кирди. Айниқса, спорт тадбирларига алоҳида эътибор қаратилиб, Аёллар йили муносабати билан шахмат-шашка, воллейбол, енгил атлетика бўйича мусобақалар ўтказилди. Вилоят таълим ва фан ходимлари касаба уюшма қўмиталари хотин-қизлар ўртасидаги спартакиадада эса шаҳарликлар шахмат бўйича биринчи ўринни эгаллашди.

Соҳа ходимларининг соғлигини тиклаш учун санаторий ва профилакторийларга 76 та йўлланма ажратилди. Ишловчиларнинг 300 нафар фарзандлари ёзги таътилда турли оромгоҳларда ҳордиқ чиқаришди. Уруш қатнашчилари, пенсионерлар, ночор оилалар касаба уюшмалари эътиборидан четда қолмаяпти. Масалан, уларнинг имтиёзли тиш қўйишлари учун даволаш муассасаларига пул ўтказилди.

Ўтган йили 5 нафар ўқитувчи-хизматчилар янги уйларда ҳовли тўйларини ўтказишди, 8 нафар ходимга ер участкаси ажратиб берилди.

Бироқ ҳали бу уй-жой муаммоси ҳал этилди, дегани эмас. Шу кунларда 30 дан зиёд оилалар ётоқхоналарга вақтинча ўринлаштирилган, кўплаб кишилар уй-жойга навбат кутмоқда. Табиийки, шаҳарда «Ўқитувчилар уйи» қурилиб ишга туширилса, масала тўла бўлмаса-да - ўз ечимини топган бўларди. Бу хайрли ишда вилоят ҳокимлигининг амалий ёрдами керак.

Нарзулло БАХРОНОВ,
Таълим ва фан ходимлари Навоий шаҳар касаба уюшма қўмитаси раиси.

ИМТИЁЗЛАРДАН НЕГА ФОЙДАЛАНИЛМАЯПТИ?

Вилоят соғлиқни сақлаш ходимлари касаба уюшма қўмитаси ўз диққат-эътиборини кадрлар билим савиясини, меҳнат малакасини оширишга қаратмоқда. Ҳар йили режа асосида касаба уюшма фаоллари ўқуви ташкил этилади. Бу ўқув семинарлар Марказий Қўмита ва вилоят касаба уюшмалари Кенгаши мутахассислари иштирокида ўтказилади. Шу асосда ҳозирга келиб хўжалик юритишнинг янги шакллари амалда барча соғлиқни сақлаш муассасаларида жорий этилган. Ишни ташкил этишнинг бригада шакли, контракт тизими, пулли хизмат кўрсатиш ва шартнома асосида ишлаш усуллари кенг қўлланилмоқда.

Ишимизнинг яна бир эътиборли томони анъанавий байрамларда уруш ва меҳнат фахрийлари билан учрашувлар ташкил қилиш, уларга ҳам моддий, ҳам маънавий меҳр-мурувват кўрсатиш ҳамда кам таъминланган оилаларга моддий ёрдам уюштириш бўлиб, шу мақсадда 300 дан ортиқ оилаларга 1 миллион 600 минг сўмлик ёрдам кўрсатилди. Тиббиёт ходимларини соғломлаштириш мақсадида ҳар йили санаторий, профилакторий, болалар оромгоҳларига 200 дан ортиқ йўлланма берилмоқда.

Соғлиқни сақлаш тизимида ишловчи ходимларнинг ижтимоий-иқтисодий, ҳуқуқий ҳимоясини кафолатловчи Президент фармонлари, Вазирлар Маҳкамасининг қарор ва фармойишлари ижроси ҳам мунтазам назорат қилиб борилмоқда. Тиббий ходимлар ойлик маошидан солиқ олиниши 25 фоиздан, рентген хоналарида ишловчилар ойлик маошидан солиқ олиниши 20 фоиздан ошмаслиги, тиббий ходимлар ойлик маошига 15 фоизли моддий рағбатлантириш фондининг ишлатилиши, қишлоқда яшовчи ва ишловчи тиббиёт ходимларига электроэнергия, газга берилган имтиёзлардан фойдаланилиши шулар жумласидандир.

Шу билан бир қаторда соғлиқни сақлаш ходимлари ижтимоий-иқтисодий ҳимоясини таъминлашда бир қатор муаммолар мавжуд. Жумладан кўчма ишлар билан боғлиқ участка ҳакимлари - терапевт, педиатр ва ўрта тиббий ходимлар иш пайтида шаҳар транспортидан бепул фойдаланиши учун патталар билан таъминланиши керак. Лекин ҳозирги пайтда шаҳар транспорти мунтазам ишламаслиги натижасида ходимлар хизмат юзасидан хусусий маршрут таксиларда юришга мажбур бўлишмоқда. Уларнинг қилган ҳаражатини қоплаш муаммо бўлиб турибди. Шунингдек, кўпгина туманларда 0,5 ставкага ишловчи тиббиёт ходимларига ҳукумат қарорларида кўзда тутилган имтиёзлар берилмаяпти.

Бу муаммоларнинг ҳал этилиши, шубҳасиз, касаба уюшмасининг таъсирчанлигини, обрў-эътиборини оширади. Жамоат ишларидаги фаоллигини белгилайдиган муҳим омил бўлади.

Ф.КАРИМОВ,
Вилоят соғлиқни сақлаш ходимлари касаба уюшма қўмитаси раиси.

Антик дунё мутафаккирларидан бўлган Аристотел серқирра ижод соҳиби, қомусий олим эди. Аристотел (Арасту ҳам дейдилар) эрамиздан аввалги 314 йилда Юнонистоннинг Отагир шаҳрида таваллуд топган, Аристотелнинг отаси Македония подшосининг яқин одамларидан эди. Ўғлининг истеъдодини ёшликдан ҳис этган ота унинг тарбиясига катта эътибор беради. Аристотел Афинадаги Платон академиясида йигирма йил таҳсил олади. Ушбу йиллар талантли ёш олим ижодининг гуллаган пайти эди. Алломага буюк жаҳонгир Александр Македонскийга устозлик ва мураббийлик қилиш насиб этади. Шунинг ўзиёқ Аристотелнинг салоҳияти нечоғлик улуғлигидан далолатдир. Донишманд тафаккурнинг кенг имкониятларидан тўла фойдаланиб, одоб-ахлоқнинг жуда кўп жиҳатларига сайқал берган.

АРИСТОТЕЛ ҲИКМАТЛАРИ

Биз мантиқ илмининг султони Аристотелнинг ўлмас меросидан бир чимдимини Сиз азиз ўқувчилар ҳукмига ҳавола этишга жазм этдик.

Аристотел ҳикматларида ибратли хислатлар сероб. Донишманд алломанинг пур маъно хикматлари ҳамон инсониятга муносиб хизмат қилиб келаяпти.

«Инсоннинг вазифаси,- дейди аллома, - оқилона фаолиятдир». Нақадар ўткир, мазмунли маслаҳат, мантиқли ҳикмат. Одам ақлли мавжудот экан, демак ақлдан фойдаланиши зарур ва шартдир. Бунинг йўли аллома таъкидлаганидек, «оқилона фаолият» экан. Эътибор беринг азизлар оддийгина фаолият эмас, балки «оқилона фаолият» дейилаяпти. «Оқилоналик»да ҳам асрор кўп экан. Энг аввало, ақлни ишлатишлик, фаросат назарда тутилаяпти. Инсон - дунёдаги олий, ягона онгли мавжудотлигига ҳеч ким шубҳаланмайди. Бас, шундай экан, у ана шу жиҳатини ҳеч маҳал эсдан чиқармаслиги керак.

Одамни Тангрим онгли қилиб яратибдими, онгини ишлатиши, ақлини пешлаши керак... Йўқса, бошқа жонзотлардан фарқи бўлмай қолади. Буни аллома Аристотел «баркамоллик» деб таъкидлайди. «Баркамолликка эришган одам, - дейди аллома, - барча жонзотлардан юқори туради, аммо у қонунлар ва адолатга бўйсинмай яшаса, ҳаммасидан тубандир». Дарҳақиқат, адолатсизликни қурол қилиб олишдан кўра ҳам дахшатлироқ нарса йўқ. Донишманднинг ўлмас ҳикматлари бугунги кунимиз учун ҳам фойдали, Инсоннинг баркамоллашувига, етук одамга айланишда жуда кўп ҳолатлар борки, у билан ҳисоблашмоқ керак. Шулардан бири ҳаракатдир. Бу борада Аристотелга қулоқ тутинг: «Ҳаракат-ҳаёт хазинаси» . Мутлақо тўғри хулоса, ибратли ҳикмат, доно фикр. Мазкур фикрини ривожлантириб аллома, «Ҳаракат назария ва амалиётнинг жонли бирлигидир», - деган ҳаётий хулосага келади.

Билим доимо инсониятга фойда, келтирган. Ҳамма тилсимларнинг калити ҳам илмдир. Ихтироларнинг асоси ҳам, кашфиётларнинг негизи ҳам илмдир. «Бизга нимадир билим берадиган сўзлар, - деганди Арасту, - айниқса ҳамма нарсадан азиздир». Алломанинг хулосалари жуда ҳам тўғридир. Билимни донишмандлар қоронғуда чироқ, ҳаётнинг асоси деб улуғлаган. Демак, азизлар «сўзлар», ҳар хил бўларкан. Ана шулардан билим берадигани илмга ундайдигани азизу-мукаррам экан.

Ширинсўзликни ҳамиша яхшиликка йўйишган. Ширинсўзликка аниқлик киритилса, чиройли иборалар билан безалса, бундан фақат тил ютади.

«Равшанлик, - деганди аллома, - тилнинг асосий фазилати». Тилдаги равшанлик, унинг ёқимлилигини тағин ҳам оширади. Дўстлик одамзотга берилган ноёб инъомдир, бебаҳо неъматдир. Шунинг учун буюклар дўстликни мадҳ этганлар, шарафлаганлар, улуғлаганлар.

«Дўстлик бебаҳогина эмас, гўзаллик ҳамдир, биз дўстликни ардоқлаган, - кишини, - дейди аллома, - шарафлаймиз». Дарҳақиқат, дўстликнинг фазилатлари сероб, унинг ҳаётбахш наволари дилингни яйратади, кайфиятингни яхшилайди. Аристотелнинг дуру-жавоҳирлар хазинасига назар солсак, ажойиб дурдоналар жилваланиб, атрофга ўз нурларини таратиб турибди. «Дўстлик, - ҳаётдаги энг зарурий нарса - деганди аллома, - чунки умр гарчанд роҳат-фароғатда ўтса ҳам ҳеч кимса ҳаётини дўстсиз ўтказишни хоҳламайди».

Демак, дўстлар ҳар доим, ҳамиша ҳар вақт керак экан. Аристотелнинг ҳикмат бўстонига сайр этиб, шундай мазмунли фикрларига дуч келамизки, бехосдан сергакланамиз, ўйга толамиз. «Ҳар бир киши, - деганди аллома, - асосан қўлидан келадиган ва ўзига ярашадиган ишга ўрганиши зарур». Қўлидан келмайдиган ишга уриниб, бели чиққанларнинг қанчасига гувоҳ бўламиз. Аммо, бундан дангасалик палак ёзмаслиги шарт. Лоқайдлик, ишдан совиш, деган маъно келиб чиқмайди. Одамзот кўп нарсаларга қодир. Унинг қўлидан кўп ишлар келади. Қўлингдан келадиган ишни эса сусайтирмасдан бирдан бошлаш керак, экан. «Ишнинг боши, - деганди аллома, - ишнинг ярмидан ҳам кўпроқ». Жуда ҳам тўғри ўгит. Кўплар ишни бошламасдан анча - мунчасини қўлдан бой берадилар. Шунинг учун халқимизнинг «Ўйчини ўйи битгунча, таваккалчининг иши битади» деган нақли бежиз айтилмаган.

Инсонийлик хислатларидан бири олийжанобликдир. Олийжаноб инсонлар қалби кенг, дили пок, тили ширин бўладилар. Ана шу улуғ хислат ҳақида алломанинг фикри ибратлидир. «Олийжанοблик ҳақида муҳокама юргизиш, бу ҳали олийжанобликни билдирмайди, худди шунингдек, одиллик ҳақида ўйлашнинг ўзи ҳам амалда одил бўлиш деган гап эмас». Олийжанобликни хоҳлаш эмас, балки унга амал қилиш керак экан. Ҳамма соҳаларда ҳам асл мақсад унга амал қилишликдир. Ушбу фикрларни ривожлантириб, аллома мана бундай хулосага келади. «Олижанοблик қандай бўлишини билиш эмас, балки яхши инсон бўлишимиз лозим».

Ахлоқ доимо инсонийлик гултожиларидандир. Унинг поклик сингари либослари бор. Мусаффолик ҳам, тиниқлик ҳам ахлоқнинг безакларидир. «Ахлоқий фазилатлар, - деганди аллома, - одамнинг ниятида акс этади». Демак, азизлар ахлоқсизликни, ҳаётимиздан ҳам, хоҳишимиздан ҳам чиқариб ташламоғимиз керак. Бунинг устига ахлоқли кишилар ўта маданиятли, фидойи ва жонкуярдирлар. Мана аллома бу ҳақда нима дейди. «Ахлоқли киши ҳатто ўз ҳаётидан айри тақдирда ҳам дўстлари ва ватани учун кўп ишларни қилади».

Меъёр ҳар доим одамларга фойда келтирган. Меъёр бузилса, ишнинг пачаваси чиқади, бўладиган иш ҳам бўлмайди, аникроғи тескари натижа беради. Мана аллома фикрига қулоқ тутинг. «Ҳаддан ташқари жимжимадор услуб ҳаракатларни ҳам бўшаштиради». Ибратли маслаҳатдан фақат фойда кўради киши.

Камчиликлар ва қусурлардан одамлар доимо азият чеккан. Уларнинг нохушлиги ҳамиша одамларга зарар келтирган. Ҳаттоки ортиқча мақтов ҳам камчилик экан, қусур экан.

«Одамни ўзига мақташ, - деганди аллома, - хушомадгўйлик белгисидир». Ҳа, хушомадгўйлик ҳам камчилик, нуқсон, лаганбардорликдир.

Мусокул УСМОНОВ, профессор.

ДУРАДГОРЛАР СУЛОЛАСИ

Дурадгорлик санъати ўзгача нафислиги, мураккаб йўллари билан инсоният ақлни лол қолдириб келади. Элликқалъа туманидаги Ғани Одилов номли фермер уюшмасида ана шундай сеҳрли касбни маҳорат билан эгаллаган Бекчон ака Ниёзметовни ҳамма «қўли гул дурадгор» деб тилга олади. Уста ясаган нақшинкор дарвозалар, миллий услубда яратилган сандиқлар, бешик, ойна ва эшик каби буюмлар халқ ўртасида машҳур. Ундан ташқари устанинг хўжалик учун керак бўладиган элак, қошиқ, чўмич каби уй-рўзғор буюмларининг доимо бозори чаққон.

Бу буюмларни ясашда Бекчон акага ўғиллари Расулбек ва Одилбеклар яқиндан ёрдам беради. Бекчон ака дурадгорлик касбининг сирларини фарзандларига ёшлигидан ўргатган эди. Эндиликда эса уста ўғиллари билан ясаган стол, стул, шифонер, кўзгу, кресло каби буюмлар келин-куёвлар уйини безамоқда.

Бекчон ака Ниёзметов ўзининг сермазмун умри давомида юзлаб нафис бадиий буюмлар яратди. Қўли гул устанинг оддий ёғочга сайқал бериб яратган буюмлари ҳали минглаб хонадонларга кўрк бағишлайди. Шу боис уста ҳалол меҳнати билан доимо эъзозда.

Суратда: Бекчон ака Ниёзметов невараси Азизбек билан.

Р.ЖУМАНИЁЗОВ (ЎзА) олган сурат.

ГРОССМЕЙСТЕРНИНГ БИР КУНИ

• Воқеий ҳикоя •

Мамажон МУҲИТДИНОВ

Турнир кунлари шахматчи қаҳрамонимиз одатда қуёш найза бўйи бўлганида уйғонади. Бу дангасалик ёхуд кайфу сафодан эмас. Қаттиқ шахмат жангги пайтида одатдагидан кўра анча кўпроқ асабий куч сарфланадики, бунинг ўрнини фақат уйқу билан қайта тўлдириш мумкин.

Шунинг учун биз бир-биримизга эрталаб телефон қилмаймиз. Техника фанлари доктори Михаил Ботвинник тасодифий қўнғироқларнинг олдини олиш мақсадида ҳатто телефон аппаратини «зарарсизлантириш»нинг ўзига маълум қандайдир бир усулини ўйлаб топибди.

Чунончи, агар меҳмонхона номеридаги телефони кунининг иккинчи ярмида жиринглаб қолгудек бўлса, Ефим Геллер ёки Давид Бронштейн уйқуга мириққан овоз билан:

— Соат неча бўлди, ўзи?, - деб сўраб қолса гроссмейстерларнинг ҳеч қайси бири ҳайрон бўлмайди. Машҳур шахматчилар миянинг мураккаб масалаларни аниқ ва тез ечиш қобилиятини қатъий режим асосида мустаҳкамлаб турадилар. Бунга аввало спорт кўмаклашади. Шу йўл билан асаблар жисмоний жиҳатдан чиниқтирилади, мувозанатга солиб турилади, миянинг доимо тиниқ ишлашини таъминлайди. Шунинг учун ҳам жаҳоннинг кучли шахматчилари спорт билан жуда дўстлашиб қолишган. Қишда Ботвинникни чанғида чопаётганда, ёзда эса, Москва дарёсида эшкак эшаётганда кўриш мумкин.

Кейинги йилларда шахмат ветерани туристик походларга ишқибоз бўлиб қолди.

Ҳамма нарса олдиндан ўйлаб, мўлжаллаб қўйилган. Спорт билан шуғулланиш имкониятига эга бўлмаганида, унинг ўрнига сайр қиларди. Ботвинник қайси мамлакатдаги қанақа турнир бўлмасин, уни ўзининг ҳар бир ўйин олдидан қиладиган сайр маршрутини тузишдан бошлайди.

- Энг яқин сув ҳавзасига боришимизга ёрдам бера олмайсизми? - чет эллик турнир ташкилотчиларидан сўрайди Борис Спасский бошқа мамлакатга борган биринчи куниёқ.

Паул Керес теннис майдончасига чопади, Ефим Геллер билан Тигран Цетросян стол теннисида беллашадилар. Бундай машғулотлар бошқа ҳамкасбларимизни ҳам қизиқтиради. Чунончи, Югослав Светозар Глигорич теннис ва баскетбол ўйнайди, унинг ватандоши Петр Трифунович эса, булардан ташқари жуда яхши сузади ҳам.

Келинг, яна ўша гроссмейстерларимиз билан бирга бўлайлик.

Мана у нонуштадан сўнг анчагина йўл босиб хиёбонга кирди-да, скамейкага ўтирди. Кўм-кўк майсадан биттасини узиб қум ўйнаётган кичкинтойларга кўз қисади. Лекин у хотиржам эмас. Шахмат эксперти муҳим спектакл олдидан безовталанаётган актёр сингари, кечқурун ўйналадиган ўйин ҳақида тинмай ўйлайди. Уни бугун қандай ва нима ўйнаш керак? - деган иккита масала қийнайди.

Хиёбонда сайр қилиб юрганларнинг биронтаси ҳам эътиборсиз ҳолда скамейкада ўтирган бу озғин киши қанчалик қийин иш билан банд эканлигини билмайди. У бугун рақибига атаб тутган дафтарчасидаги ёзувларни, у билан бўлган аввалги учрашувларни эсига туширади... Шахмат қўмондони бўлажак жанг стратегиясини тузади.

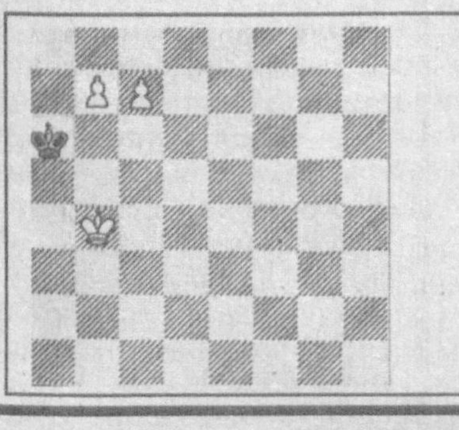

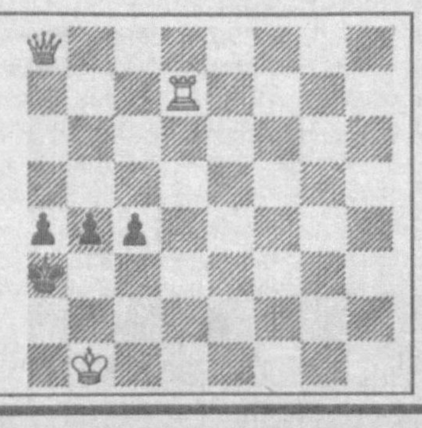

(давоми бор).

Мароқли машқлар

Иккала тасвирда ҳам оқлар бошлаб, 2 юришда мот қилади.

ҚУТЛАЙМИЗ

Қадрли Шербой Ёқубов!

Табаррук етмиш ёшингиз муборак. Сиз ва қадрдонларингиз учун ғоят унутилмас, шу хурсандчилик кунларида ўзингиз сидқидилдан ишлаб келаётган Ихтисослаштирилган акционерлик-тижорат «Пахта-Банки» ходимлари ҳам ўзларининг самимий, эзгу ниятларини йўллайдилар. Йиллар бесамар ўтмади. Сиз Олтинкўл, Қўрғонтепа туманлари, Андижон вилояти молия бўлимларида фаолият юритиб, иқтидорли мутахассис, яхши мураббий сифатида ўзингизни намоён этдингиз. Ўнлаб иқтидорли шогирдлар тайёрладингиз. Улар айни кунларда муҳим, масъулиятли соҳаларда намунали хизмат қилмоқдалар.

Изланувчанлик, омилкорлик, бой тажриба Сизга омад келтирди. Кўксингизни мустақил Ўзбекистонимиз нишонлари безади, Республикада хизмат кўрсатган иқтисодчи, деган юксак номга мушарраф бўлдингиз. Шу боис, Сизни орзулари ушалган, қўйни-қўнжи бахтга тўлиқ инсон, дея жуда тўғри таърифлашади.

Жондан азиз фарзандларингиз, невараларингиз роҳатини кўриб, узоқ йиллар бахтли ҳаёт кечириш Сизга насиб этсин!

Янги технологияларни лойиҳалаш ва улардан таълим ва тарбия жараёнида фойдаланиш маълум педагогик технологиянинг ўзига хос жиҳатларини ифода этади. Бошқача айтганда, уларни педагогик технология принциплари, деб аташ мумкин.

СЎЗ ТАГИДА СЎЗ БОР

Принцип — юнонча «пирнспиут» сўзидан олинган бўлиб, асос, дастлабки ҳолат, бошқарувчи ғоя, умумлашган талаб каби маъноларни билдиради. Буларни ўқитишнинг меъёрий асослари, дидактик мақсадга эришиш усуллари сингари тушунчалар орқали талқин этиш мумкин.

«Технология» сўзи фанга 1872 йилда кириб келди. У юнонча «технос», яъни ҳунар, санъат ҳамда «логос» , яъни фан сўзидан ташкил топиб, «ҳунар фани» маъносини англатади.

ЭНГ СЕРСУВ ДАРЁ

Агар мамлакатимиз ҳудудида ҳозиргача қуриб ишга туширилган каналлар кетма-кет уланса, у билан ер куррасининг қоқ белидан уч марта «белбоғ» қилиб айлантириш мумкин бўларди.

Тўқтағул ГЭСини барпо этишда 200га яқин корхона иштирок этган. Қуришда турли асбоб-ускуналар, экскователорлар, автомобиллар, кўчма уйлардан фойдаланилган.

Амударё Ўрта Осиёдаги энг серсув дарёлардан биридир. Масалан, у Днестр дарёсидан 12 марта, Дон дарёсидан эса қарийб 3 марта серсувдир. Бу дарё ҳавзасидаги суғоришга яроқли ерлар улкан майдонларни ташкил этади.

Бир замонлар Амударё Жайхун деб аталар эди. Бунинг маъноси «телба» дарё демақдир. Ҳақиқатдан ҳам Амударё ўзанида рўй берадиган жараёнлар шу қадар тез кечадики, дарё телбаларча ўзини гоҳ ўнг, гоҳ чап қирғоққа уриб кетади-да, унинг ўртасида ороллар пайдо бўлади.

Ғаройиб олам

УДДАБУРОН ДОРИШУНОСЛАР

Германияда ўтказилган сўровномалар натижасига кўра 12 фоиз аҳоли мамлакатда жодугарлар борлигига ва уларнинг ёвуз кучларига ишонишади. 32 фоиз германияликлар эса жодугарлар борлигига ишонишмаса-да, лекин ёмон кўзли одамлар борлигига аниқ ишонади. Уларнинг фикрига кўра айнан шу кўзли одамларнинг таъқиби туфайли турли касалликларга тез-тез йўлиқишиб туришади. Бу фикрни маҳаллий фармацевтика институти қизғин қўллаб-қувватлади ва шу баҳонада ёмон кўздан асрайдиган махсус дори ишлаб чиқарди. Айни пайтда шаҳардаги хоҳлаган дорихонадан ёмон кўздан асровчи ва даволовчи дорини харид қилиш мумкин.

АФСОНАВИЙ ҚАҲРАМОН ЭҲТИРОМИ

Ноттингем дунёга афсонавий қаҳрамон Робингуднинг ватани сифатида машҳур. Албатта баҳодирнинг айнан қаерда туғилганини ҳеч ким аниқ билмайди, аммо у ўзининг адолатли босқинини айнан шу шаҳар атрофида юритгани маълум. Яқингача халқ қаҳрамонига қўйилган ёдгорлик марказий майдонларнинг бирини безаб турган эди. Бироқ, энди шаҳар маъмуриятининг қарорига биноан ёдгорликни Нотенгем саройидаги қалъага кўчиришди. Хусусан, Робин Гудга шуҳрат келтирган ўқ-ёйи тарихий асотирлар мухлислари орасида жуда қиммат баҳоланади. Шундай ҳужумлардан бир нечтаси полиция томонидан бартараф қилинган. Лекин қаҳрамон хотираси кўчирилган янги маскан мутлақо тарихий ҳақиқатга зид эканлигини таъкидлаб ўтиш лозим, Робин ёдгорлиги унинг доимий душмани шериф резиденцияси биносига кўчирилган.

СИНОВЧИ СУДГА МУРОЖААТ ҚИЛДИ

Американинг Онатиро кўли яқинидаги Осунга шаҳарчасида яшовчи Энда Кравен ажрашиш учун судга ариза берди. Унинг арзномасини диққат билан ўрганиб чиққан суд беканинг талабини инобатга олди.

«Нью-Йорк тайм» газетасининг ёзишича, ажралиш сабаби Жон Кравеннинг сув ўтказмас матолардан сайёҳлик ва балиқчилик учун махсус кийимлар тайёрлаш билан шуғулланган.

Ўз «санъат асарларини» биринчи синовчиси сифатида эса, у ҳамиша қирқ йиллик оилавий ҳаётлари мобайнида хотинидан фойдаланиб келган. Жон сув ўтказмайдиган тунги кўйлак яратгандан сўнг, Эднанинг сабр косаси тўлган. У хотинини туни билан ёмғир остида ушлаб ўзи яратган ихтирони синовдан ўтказишга мажбур қилган. Фақат шундан сўнггина Эдна ариза билан мурожаат қилган.

РОНАЛЬД РЕЙГЕН МУЗЕЙИ

Яқинда Лос Анжелесда Уэтсен Сенчури Лаза Отель-энд-Тауэр меҳмонхонасида Американинг собиқ машҳур Президентларидан бири Рональд Рейгеннинг музейи очилди.

Рейгеннинг ўзи оғир хасталиги туфайли музейнинг очилиш маросимида иштирок эта олмади. Унинг ўрнига рафиқаси Нэнси Рейген ташриф буюрди.

Собиқ Президент альцкимера касаллиги билан оғриганидан буён Нэнси нафақат унга қарайди, балки барча расмий ва норасмий маросимларда умр йўлдоши номидан иштирок ҳам этади.

Бу кичик ҳажмда очилган музейдан Рейген ҳаёти ва фаолиятига бағишланган турли фотолавҳалар ўрин олган. Шунингдек, музейда собиқ Президентнинг болалик йиллари ҳақида ҳикоя қилувчи кўплаб суратлар ҳам мухлисларда катта қизиқиш уйғотиши, табиий.

ФРАНЦУЗ ОЛИМИНИНГ КАШФИЁТИ

Француз гинекологи Франкос Пейл ноёб ихтиро қилди. Унинг тасдиқлашича, туғилажак фарзанднинг жинсини ота-онанинг қандай овқатланишига боғлиқ экан. Шифокорнинг ўзига хос кашфиёти ҳозир мамлакатдаги кўплаб оилалар ўртасида шов-шувга айланиб кетган. Масалан, Франкос Пейл шундай маслаҳат беради: агар сиз қиз фарзанд кўришни истасангиз кўпроқ сутли таомларни истеъмол қилишингиз керак. Шунингдек, ундан тайёрланган таомлар ҳам бу мақсад учун фойдали ҳисобланади. Кўк ўт-ўланларни, мева-сабзавотларни ҳар куни тамадди қилиб туриш эса, қиз фарзанд дунёга келишини 80 фоиз таъминлайди.

Ҳар тўғрида

МОМАҚАЛДИРОҚНИНГ САБАБЛАРИ

Ўрта аср шарқининг буюк алломаси Абу Али ибн Сино «Момақалдироқ сабабларининг баёни ҳақида рисола» деган ноёб асарни ҳам яратган. Олти қисмдан иборат бу рисоланинг биринчи қисмида момақалдироқнинг етти сабаби баён қилинади.

Ҳар қандай қаттиқ жисмдан ҳам товуш чиқавермайди, деб ёзади Ибн Сино. Масалан, лой ва қўрғошин бунга мисол бўлиб, қаттиқ жисм бўлмаган ҳаво, сув ва қоғоздан товуш чиқади.

Чақмоқ, момақалдироқ гулдирамасдан ҳам ҳосил бўлиши мумкин. Бунинг учун икки булут бир-бирига урилиши ва ишқаланиши, сирғалиб ҳаракат қилиши натижасида олов чиқиши, шу билан бирга, товуш эшитилмаслиги шарт, деб уқтиради олим.

Олим кўрсатадики, аслида чақмоқ ва момақалдироқ биргаликда ҳосил бўлади. Лекин биз чақмоқни олдин кўриб, кейин момақалдироқни эшитамиз. Бу, узоқдаги кишининг ўтин ёришидан чиққан товушни эшитишимизга ўхшайди. Маълумки, товуш ўтинга болта урилган заҳоти ҳосил бўлади. Биз эса олдин болтанинг урилишини кўриб, кейин товушни эшитамиз.

Ибн Сино чақмоқ билан момақалдироқ, ўша даврдаги кўпчилик олимлар ўйлаганидек, алоҳида - алоҳида ҳодиса эмас, балки битта ҳодиса эканлигини, товушнинг тезлиги ёруғлик тезлигидан кам бўлганлиги учун кейинроқ етиб келишини тўғри изоҳлайди.

Шамолли олов ёки оловли шамол бўлганида биз яшин урди, деймиз. Яшин ургани кўринмайди, аммо қилган иши кўринади. Унинг бўлишини аниқ кўриш учун қатъий вақт ва чидамли кўрувчилар бўлиши шарт, деб ёзади олим.

ҲАЙВОНЛАР ТАНАСИДАГИ ҲАРОРАТ

Маълумки, ҳайвонот жуни иссиқликни ўтказмасликка хизмат қилади. Судралиб юрувчи ҳайвонлар танасидаги ҳарорат эса атроф-муҳит ҳароратига яқин бўлади. Шунинг учун улар иссиқни йўқотишдан ташвиш тортмайди. Бинобарин, уларга жуннинг ҳожати йўқ.

Сут эмизувчиларда эса, ташқи муҳит ҳароратидан қатъи назар, тана ҳарорати ҳамма вақт ўттиз етти даража атрофида бўлади. Улар иссиқ қонли жониворлар ҳисобланади.

Бу ҳол жониворга катта қулайлик беради. Совуқ ҳавода ҳам ўз фаоллигини йўқотмайди.

Ваҳоланки, судралиб юрувчи ҳайвонлар бундай шароитда бўшашиб, кам ҳаракат бўлиб қолади.

Сут эмизувчиларга танасидаги юқори ҳароратни йўқотмаслик учун жун керак.

Иссиқ қонлилардан саналган қушларда ҳам тана ҳарорати патлар ёрдамида маълум даража атрофида сақланиб туради.

Ўзбекистон Касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши ишлар бошқармаси муҳандиси **ГОЛОМОЗОВ Владимир Николаевич**нинг вафот этганлиги муносабати билан унинг оила аъзоларига чуқур ҳамдардлик билдиради.

ISHONCH

МУАССИС:
Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси

Бош муҳаррир
Мирғиёс ҚАЮМОВ

Таҳрир ҳайъати:
Ж.Алимхўжаева, М.Одилова, Э.Воҳидов, С.Остонов, М.Расулов, Э.Ёқубов, В.Зверев (бош муҳаррир ўринбосари- «Ишонч-Доверие»), А.Алламуродов (масъул котиб- «Ишонч»), Ч.Латипов, М.Олимов, М.Содиқов, Н.Рафиқов.

ТЕЛЕФОНЛАР:
Котибият 56-52-78, 136-58-45; Хатлар бўлими 56-85-43; Реклама, эълонлар бўлими 56-87-73

Газета 1991 йил 21 мартдан чиқа бошлаган

Манзилимиз: 700165, Тошкент шаҳри, «Бухоро» кўчаси, 24-уй. Нашр кўрсаткичи; 133; 134

Газетага 1998 йил 11 июлда Ўзбекистон Давлат Матбуот қўмитаси томонидан 00005 рақамли гувоҳнома берилган. IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Офсет усулида босилди. Бичими А-2. Ҳажми 2 босма табоқ. Сотувда эркин нархда.

«Шарқ» нашриёт—матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41—уй.

Босишга топшириш вақти - 21.00 Топширилди 22.30

Буюртма Г— 0919. 1 2 3 4 5 6